

Vodnik Usmerjanje v prihodnost *'Future Coaching'*

Antti Rantaniva & Ville Eerikäinen

Antti Rantaniva & Ville Eerikäinen

Vodnik Usmerjanje v prihodnost *'Future Coaching'*

Juvenia

Elinkeino-, Keskine- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

OHJAAMO
OHJAAJAT

Etelä-Savon
hyvinvointialue

XAMK UČNI MATERIALI 6

UNIVERZA ZA UPORABNE ZNANOSTI
JUGOVZHODNE FINSKE MIKKELI 2024

To delo je licencirano pod licenco Creative Commons Attribution-ShareAlike (CC BY-SA) 4.0 International Licence.

Glej licenco na creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0.

© Avtorji in Univerza za uporabne znanosti jugovzhodne Finske

Naslovnica: Avtorji Wepik umetna inteligenca, tema „učilnica v prihodnosti“

Oblikovanje in tisk: Grano Oy

ISBN 978-952-344-579-6 (vezano)

ISBN 978-952-344-578-9 (pdf)

ISBN 978-952-344-580-2 (spletna različica)

ISSN 2954-2308 (vezana)

ISSN 2954-1166 (pdf)

ISSN 2954-1166 (spletna različica)

julkaisut@xamk.fi

POVZETEK

Kako naj mladinski delavec razpravlja o prihodnosti z mladimi? Kaj je treba upoštevati? Katere metode bi lahko uporabili, da bi mlade spodbudili k razmišljanju o prihodnosti in okrepili njihovo usmerjenost v prihodnost?

Vodnik *Usmerjanje v prihodnost* ponuja odgovore na ta vprašanja in omogoča mentorjem in izobraževalcem, ki delajo z mladimi, da izboljšajo svoje veščine na tem področju. T.i. Future coaching oz. Usmerjanje za prihodnost, je razvita in preizkušen program mentorstva mladinskih delavcev, v okviru projekta South Savo Ohjaamo Olkkari 2.0 v letih 2021–2023, ki ga je financiral Evropski socialni sklad. Cilj projekta je bil razviti praktične metode spodbujevalnega in usmerjevalnega usposabljanja, ki bi se lahko uporabile za podporo mladim pri načrtovanju njihovega zelenega in smiselnega življenja v odraslem svetu, ter iskanju poti v svetu, polnem tveganj in negotovosti.

Ta vodnik vsebuje praktične vaje, metode in nasvete za pogovor z mladimi o prihodnosti, razvite v okviru projektne in svetovalnega dela. Gradivo je namenjeno uporabi v mladinskih centrih, delavnicah, terenskem delu z mladimi ter drugih podpornih in svetovalnih programih za mlade. Hkrati predstavlja uporabno učno gradivo za študente in vse, ki delujejo na področju mladinskega dela in neformalnega izobraževanja.

Program *usmerjanje v prihodnost*, predstavljen v tem vodniku, združuje skupinsko in individualno podporo pri raziskovanju prihodnosti z osebnega in širšega družbenega vidika. Vaje in aktivnosti so zasnovane za krepitev prihodnostnih veščin mladih, razvoja odpornosti ter spodbujanja prihodnostno usmerjenega razmišljanja.

Namen programa je krepiti občutek upanja, optimizma in osebne moči ter mladim pokazati, da lahko kljub negotovostim, družbenim izzivom in različnim scenarijem prihodnosti aktivno vplivajo na svet okoli sebe. Prihodnost tako ni predstavljena le kot vir skrbi, temveč tudi kot prostor novih priložnosti, razvoja in pozitivnih sprememb.

Pri razvoju programa *usmerjanje v prihodnost* je bil poseben poudarek namenjen zaposlitvenim možnostim mladih ter uporabi funkcionalnih, ustvarjalnih in mladim prilagojenih pristopov. Program temelji na neposrednem delu z mladimi, aktivnem sodelovanju ter uporabi igrivih in participativnih metod.

Program izhaja iz predhodnih raziskav in razvojnega dela, izvedenega na Finskem, med drugim tudi iz modela usmerjanje za prihodnost, ki ga je razvilo Center za študije prihodnosti na Univerzi v Turkuju.

Ključne besede: prihodnost; usmerjanje v prihodnost; spodbujevalno usposabljanje; delo z mladimi

ABSTRACT

How should guidance professionals discuss the future with young people? What should they take into account? What methods could be used to strengthen young people's future-oriented thinking and faith in the future?

The Future Coach's Guide provides answers to these questions and enables those working with young people to update their competence. Future coaching has been tested and developed in the Guidance Center "Olkkari" 2.0 project in South Savo, funded by the European Social Fund in 2021–2023. The aim was to develop practical guidance methods that could be used to support young people in mapping out their preferred and meaningful lives and in finding their own path in a world full of threats and uncertainty.

This guide contains a series of example exercises and practical tips for discussing the future with young people which were drafted as a result of project development work and coaching. These are excellent tools for the use of guidance centres, youth workshops, outreach youth work, and other guidance services targeted at young people. The guide is equally suitable as learning material for students in the field.

The Future Coaching programme presented in the guide is a guidance package consisting of group and individual coaching, the topics of which are the future and its examination from both general and personal perspectives. The purpose of the exercises included in the guide is to strengthen young people's future skills, future-oriented thinking, and resilience. Future coaching aims to raise optimism and hopefulness and evoke the idea that, despite many threat scenarios and possible weak outlooks, it is possible to influence future developments and that they can also offer various interesting opportunities.

In the development of future coaching, particular emphasis has been placed on the perspective of youth employment, which focuses on the utilisation of functional, gamified, and creative methods, youth-centred methods, and genuine encounters with young people. The training has been based on research and development carried out previously in Finland, such as the futures guidance model launched by the University of Turku's Finland Futures Research Centre.

Keywords: future; future coaching; coaching; youth work

AVTORJI

ANTTI RANTANIVA, vodja projekta

Antti od leta 2019 deluje v Centru za raziskave in razvoj mladine Juvenia. Je strokovnjak na področju mladinskega dela z bogatimi izkušnjami mentorstva, razvoja programov za mlade ter vodenja nacionalnih in mednarodnih razvojnih projektov po različnih delih Finske.

V svojem delu posebno pozornost namenja razmišljanju o prihodnosti, podpori mladim ter ustvarjanju vključujočih in kreativnih učnih okolij, ki mladim omogočajo aktivno sodelovanje, razvoj kompetenc in osebno rast.

LinkedIn: [linkedin.com/in/antti-rantaniva-7971976a](https://www.linkedin.com/in/antti-rantaniva-7971976a)

VILLE EERIKÄINEN, strokovnjak za raziskave in razvoj

Ville od leta 2019 deluje v Centru za raziskave in razvoj mladine Juvenia, kjer sodeluje pri različnih regionalnih in nacionalnih razvojnih projektih. Na področju mladinskega dela ga posebej navdihujejo prihodnostno usmerjeni pristopi ter razvoj inovativnih oblik dela z mladimi, kot so mladinske delavnice ter aktivnosti v šolah in drugih izobraževalnih okoljih.

LinkedIn: [linkedin.com/in/ville-eerikainen-808729170](https://www.linkedin.com/in/ville-eerikainen-808729170)

Antti Rantaniva in Ville Eerikäinen v Mikkeli Urpola, januarja 2022.

VSEBINA

POVZETEK.....	5
ABSTRACT.....	6
AVTORJI.....	7
UVOD.....	10
OZADJE USMERJANJA V PRIHODNOST (' <i>FUTURE COACHING</i> ')	12
KAJ NAREDI DOBREGA USMERJEVALCA V PRIHODNOST?	16
PROCES USMERJANJA V PRIHODNOST	18
VAJE.....	21
NA POTI K DRUGAČNI PRIHODNOSTI!.....	23
Vaja 1: Merjenje pripravljenosti na prihodnost.....	25
Vaja 2: Izjave o vsakdanjem življenju v prihodnosti.....	26
Vaja 3: Lov na meteorite – namizna igra.....	28
Vaja 4: Praktični poskusi s tehnologijo.....	29
KAKŠNE SPREMEMBE LAHKO PRINAŠA PRIHODNOST?.....	31
Vaja 1: Zanimivi megatrendi.....	34
Vaja 2: Kartice megatrendov.....	35
Vaja 3: Prihodnost v medijih.....	
SVET V ŽELENI PRIHODNOSTI.....	37
Vaja 1: Prihodnja urbana krajina.....	41
Vaja 2: Dan v lepi prihodnosti – zgodba.....	42
Vaja 3: Vizualizacija vizij prihodnosti.....	44
Vaja 4: Dve fotografiji.....	45
Vaja 5: Kartice vrednot za podporo razpravam o prihodnosti.....	
DELO IN DELOVANJE V SVETU PRIHODNOSTI.....	47
Vaja 1: Kakšno bo delovno življenje v prihodnosti?.....	49
Vaja 2: Katera je vaša kompetenčna identiteta?.....	51
KDO SEM, OD KODER PRIDEM IN KAM GREM?.....	53
Vaja 1: Prepoznavanje svojih močnih strani.....	56
Vaja 2: Avanturistične dejavnosti kot spodbujevalec prihodnjih veščin in sposobnosti.....	

KAJ JE BILO TO POTOVANJE IN KAKO SE BO NADALJEVALO?	59
Vaja 1: Merjenje pripravljenosti za prihodnost	61
Vaja 2: Naslednji koraki na poti v prihodnost	62
SKLEP	63
PRIPOROČENA LITERATURA	64
VIRI	65
PRILOGA	66

UVOD

Prihodnost pri mnogih ljudeh vzbuja občutke negotovosti, skrbi in strahu. Svet se hitro spreminja, družba pa se sooča s številnimi izzivi in velikimi spremembami, katerih smer razvoja je pogosto težko predvideti. Takšna negotovost vpliva tudi na mlade, ki se vse pogosteje sprašujejo, kakšna prihodnost jih čaka in kakšno vlogo bodo v njej imeli.

Tudi na Finskem so v zadnjih letih vse pogostejše razprave o pogledih mladih na prihodnost ter o njihovem občutku upanja, varnosti in zaupanja v družbo (glej npr. Lasten ja nuorten säätiö & Evry 2022).

Letni barometer mladih prinaša tako spodbudne kot tudi zaskrbljujoče vpoglede v razmišljanja mladih o prihodnosti. Po eni strani raziskave kažejo, da se je od leta 2010 optimizem mladih glede njihove osebne prihodnosti in prihodnosti sveta v povprečju povečal. Po drugi strani pa rezultati opozarjajo, da številni mladi prihodnost še vedno doživljajo zelo pesimistično in si težko predstavljajo pozitivne scenarije ali občutek upanja za prihodnost (Kiilakoski 2022, 75).

Kot avtorji tega vodnika smo želeli razviti praktične in podporne metode za delo z mladimi, ki se ob razmišljanju o prihodnosti soočajo z negotovostjo, strahovi ali pomanjkanjem upanja. Tako je nastal program spodbujevalnega usmerjanja v prihodnost, ki cilja na mlade. Le-tega smo med letoma 2021 in 2023 pilotno izvajali in nadgrajevali v regiji Južna Savo v okviru projekta Ohjaamo Olkkari 2.0.

V tem vodniku smo zbrali različne vaje, metode in praktične nasvete za delo z mladimi na področju prihodnosti, ki temeljijo na izkušnjah, pridobljenih skozi razvojno delo in izvajanje programa.

Program usmerjanje v prihodnost smo izvajali predvsem z brezposelnimi mladimi med 18. in 29. letom starosti, zato je tudi ta vodnik nastal z namenom podpore strokovnjakom, ki delajo z mladimi na področju svetovanja in opolnomočenja.

Njegov cilj je ponuditi praktične, uporabne in enostavno izvedljive metode, ki jih je mogoče uporabljati v mladinskih centrih, svetovalnih programih, delavnicah za mlade, informiranju mladih ter drugih podpornih storitvah za mlade. Vodnik je namenjen predvsem mladinskim delavcem, svetovalcem, trenerjem in drugim strokovnjakom, ki mladim pomagajo pri razvoju kompetenc, razmišljanju o prihodnosti ter krepitvi njihove samozavesti in odpornosti.

Kljub temu je razmišljanje o prihodnosti kot pristop zelo uporabno pri delu z različnimi ciljnimi skupinami. Večino vaj iz tega vodnika je mogoče z manjšimi prilagoditvami uporabiti v različnih oblikah mentorstva, svetovanja in izobraževanja.

Priročnik lahko služi kot vir idej, navdiha in praktičnih orodij za študente in strokovnjake na področjih, kot so mladinsko delo, socialno delo, skupnostno izobraževanje in sorodne smeri. Za strokovnjake z delovnimi izkušnjami predstavlja dodatno metodo za podporo posameznikom pri razmišljanju o prihodnosti, razvoju kompetenc in krepitvi odpornosti.

Hkrati je priročnik primeren tudi kot učno in podporno gradivo v različnih programih usposabljanja in izobraževanja.

Z veseljem lahko rečemo, da so bile naše izkušnje usmerjanjem v prihodnost v veliki večini zelo pozitivne. Razprave o možnih prihodnjih scenarijih so se izkazale za izjemno spodbudne in zanimive, saj pogosto pritegnejo tudi mlade, ki sicer redkeje aktivno izražajo svoja mnenja.

V procesu usposabljanja se ustvarijo varni prostori, kjer mladi delijo svoja razmišljanja o življenjskih ciljih, družbenem razvoju, medosebnih odnosih, vrednotah in drugih zanje pomembnih vprašanjih. Takšen pristop jim omogoča, da bolje razumejo sebe in svet okoli sebe ter postopoma oblikujejo lastne poglede na prihodnost.

Usmerjanje v prihodnost tako mladim pomaga pri iskanju njihove poti ter pri krepitvi občutka usmerjenosti, samozavesti in notranje motivacije.

Usmerjanje v prihodnost je mogoče izvajati individualno ali v skupinah, odvisno od potreb udeležencev in ciljev dela. Vaje v tem vodniku trenerjem in svetovalcem ponujajo orodja ter navdih za različne pristope k obravnavi tem, povezanih s prihodnostjo.

Najbolj učinkovit način uporabe je pogosto eksperimentiranje in prilagajanje. Trener lahko izbere posamezne vaje in jih uporabi glede na konkretno situacijo skupine ali posameznika. Po drugi strani pa je mogoče vaje uporabiti tudi kot celovit, zaporedno strukturiran proces, če to bolje ustreza potrebam mladih, ki so vključeni v usposabljanje.

Tega dela ne bi mogli opraviti sami. Najprej se iskreno zahvaljujemo Centru ELY South Savo in Evropskemu socialnemu skladu, ki sta financirala projekt Ohjaamo Olkkari 2.0.

Hvala tudi celotni mreži izvajalcev svetovalnih storitev v regiji South Savo, ki so z nami sodelovali pri pilotnem izvajanju spodbujevalnega usposabljanja za prihodnost.

Posebna zahvala gre vsem strokovnjakom na Finskem, ki delujejo na področju preprečevanja in svetovalnega dela za prihodnost. Vaše delo nam je bilo v veliko navdih in brez vašega prispevka ta vodnik ne bi nastal.

Prihodnost je del življenja vsakogar in nekaj, čemur se nihče ne more izogniti. Zato verjamemo, da bi morala biti sposobnost razmišljanja o prihodnosti ter predstavljanja različnih možnih scenarijev pomembna življenjska in državljanska kompetenca za vse ljudi.

Izobraževalci, mentorji in mladinski delavci imajo pri tem pomembno vlogo, saj mladim pomagajo prepoznati ne le tveganja in negotovosti, temveč tudi priložnosti, upanje in možnosti za pozitivne spremembe.

Vsem izobraževalcem in mladim želimo veliko navdiha, odprtih pogovorov in skupnega raziskovanja prihodnosti.

Antti Rantaniva in Ville Eerikäinen

Juvenia Center za raziskave in razvoj mladinskega dela

Univerza za uporabne znanosti jugovzhodne Finske

OZADJE USMERJANJA V PRIHODNOST

Usmerjanje v prihodnost, predstavljeno v tem vodniku, je celovit svetovalni pristop, ki vključuje tako skupinsko kot individualno delo. Program se osredotoča na razmišljanje o prihodnosti ter njeno raziskovanje z osebnega in širšega družbenega vidika.

V tem poglavju na kratko predstavljamo teoretična izhodišča pristopa ter ključne pojme, ki lahko pomagajo pri razumevanju vsebine in uporabi metod, predstavljenih v vodniku.

Usmerjanje v prihodnost temelji na predhodnih raziskavah in razvojnem delu na področju prihodnostnih študij, ki so bila izvedena na Finskem. Eden glavnih virov navdiha za razvoj spodbujevalnega usposabljanja je bil model prihodnostnega usmerjanja, ki ga od leta 2010 razvija Center za raziskovanje prihodnosti na Univerzi v Turkuju.

Model združuje metode prihodnostnih študij ter pristope razvoja in svetovanja prihodnostnega razmišljanja. **Prihodnostne študije** so področje, ki raziskuje možne prihodnje spremembe, razvoj in scenarije ter pomaga bolje razumeti različne smeri razvoja družbe in posameznika.

Razvoj prihodnostnega razmišljanja spodbuja širše, kritično in reflektivno razumevanje prihodnosti. Ne osredotoča se zgolj na posamezne življenjske odločitve, temveč posameznika spodbuja k raziskovanju različnih možnosti, priložnosti in potencialnih poti razvoja.

Cilj tega programa je raziskovati prihodnost na način, ki vključuje različne perspektive in scenarije ter posamezniku pomaga razumeti, kako lahko njegove izbire, dejanja in razmišljanje vplivajo na prihodnji razvoj.

Pristopi prihodnostnega usmerjanja se danes uporabljajo tudi v številnih izobraževalnih ustanovah, predvsem kot podpora pri načrtovanju izobraževalne poti, kariere in osebnega razvoja (Ollila et al. 2022, 417–421).

Program temelji na številnih načelih prihodnostnega usmerjanja, katerega cilj je mladim nuditi podporo pri sprejemanju odločitev o njihovi prihodnosti ter krepiti njihovo samozavest, odpornost in sposobnost prihodnostnega razmišljanja.

Odpornost pri tem pomeni sposobnost posameznika, da se prilagaja spremembam ter deluje v negotovem in hitro spreminjajočem se okolju (Sitra 2024b).

Program spodbuja tudi razvoj socialnih veščin, prepoznavanje lastnih kompetenc ter krepitev sposobnosti, pomembnih za osebno življenje in vključevanje na trg dela. Mladim pomaga razmišljati o tem, kakšno življenje si želijo, ter jih spodbuja k iskanju lastne poti.

Pomemben cilj programa je krepiti občutek upanja, optimizma in zaupanja v prihodnost. Mladi skozi proces raziskujejo različne prihodnje možnosti ter razvijajo zavedanje, da lahko kljub negotovostim, družbenim izzivom in številnim grožnjam s svojimi dejanji vplivajo na prihodnji razvoj in ustvarjajo pozitivne spremembe.

Pri razvoju programa usmerjanje za prihodnost je bil poseben poudarek namenjen pristopom mladinskega dela, ki temeljijo na uporabi praktičnih, ustvarjalnih, igrivih in participativnih metod ter na aktivnem vključevanju mladih v proces učenja.

Pristop, usmerjen v mlade, pomeni, da mladi niso le udeleženci, temveč aktivni soustvarjalci dejavnosti, vsebin in razprav. Pomemben del mladinskega dela je tudi vzpostavljanje zaupanja ter ustvarjanje varnega prostora, kjer se mladi lahko izražajo, raziskujejo svoje ideje in razvijajo občutek lastne vrednosti.

Eden ključnih ciljev spodbujevalnega usposabljanja za prihodnost je mladim omogočiti, da o svojih občutkih, skrbih, idejah in pričakovanjih glede prihodnosti razpravljajo z zaupanja vredno odraslo osebo, ki nima vloge ocenjevanja, kot jo imajo na primer učitelji ali druge formalne avtoritete.

Pomembno je, da proces usmerjanja in svetovanja omogoča dovolj časa in prostora za poglobljen razmislek o prihodnosti ter da temelji na iskrenem zanimanju za razmišljanje vsakega posameznika – ne glede na to, ali govori o dolgoročnih življenjskih ciljih ali vsakodnevnih izzivih.

Usmerjanje v prihodnost lahko razumemo kot proces sodelovanja in interakcije, v katerem mladi skupaj z mentorji raziskujejo povezave med preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo ter pri tem uporabljajo različne metode, vaje in ustvarjalne pristope.

Usmerjanje v prihodnost temelji predvsem na aktivnem sodelovanju, praktičnem učenju in izkustvenih metodah, namesto na klasičnih predavanjih, pri katerih mladi pogosto ostanejo v pasivni vlogi poslušalcev.

Posebej učinkovite so se izkazale različne igrive in interaktivne metode. Izkušnje iz usposabljanj kažejo, da mladi v sproščenem in ustvarjalnem okolju pogosto lažje izrazijo svoje misli, skrbi in občutke kot v formalnih ali vsakdanjih situacijah.

Igra namreč ustvarja poseben prostor z lastnimi pravili in dinamiko, v katerega se lahko posamezniki za trenutek umaknejo iz vsakodnevnih realnosti. Takšno okolje spodbuja domišljijo, odprt pogovor in raziskovanje različnih pogledov na prihodnost. Nizozemski kulturni zgodovinar Johan Huizinga (1984, 17–21) je ta pojav opisal s pojmom »čarobni krog igre«, ki se pogosto uporablja tudi v sodobnih raziskavah igre in učenja.

V tem programu »čarobni krog igre« deluje kot varno in spodbudno učno okolje, v katerem mladi lažje raziskujejo svoje predstave, želje in vizije prihodnosti. Skozi igro in ustvarjalne metode postane razmišljanje bolj sproščeno, zato mladi lažje sprejmejo, da pri raziskovanju prihodnosti ni napačnih odgovorov. Takšen pristop spodbuja sodelovanje, domišljijo ter skupno ustvarjanje različnih idej in scenarijev. Igrivo okolje pogosto omogoča tudi bolj enakovredno vključevanje vseh udeležencev. Mladi, ki so sicer bolj zadržani ali tišji, se v takšnem prostoru pogosto lažje vključijo v pogovor in izražanje svojih mnenj. Prav skozi te vaje smo z mladimi lahko na naraven način odpirali pogovore o njihovih željah, upanjih in predstavah o prihodnosti, ki si jo želijo zase in za družbo.

Veščine za prihodnost

Poleg razmišljanja o prihodnosti je cilj usmerjanja v prihodnost tudi krepitev veščin za prihodnost pri mladih. **Veščine za prihodnost** posamezniku pomagajo razumeti in ocenjevati različne možnosti prihodnjega razvoja ter razmišljati o lastnih vrednotah, željah in predstavah o prihodnosti. Hkrati podpirajo pripravljenost za sodelovanje v razpravah o prihodnosti ter za sprejemanje odločitev in odgovornosti, povezanih z osebnim in družbenim življenjem (Ollila & Hujala 2004, 404). Pojem veščin za prihodnost je bil skozi leta opredeljen na različne načine. Med pomembnejšimi avtoricami na tem področju je Anu Haapala (prej Mikkonen), ki je o teh kompetencah pisala že v začetku 21. stoletja (Haapala 2002). Njene opredelitve je pri razvoju modela prihodnostnega usmerjanja uporabil tudi Center za raziskovanje prihodnosti Univerze v Turkuju, katerega pristopi so bili vključeni v pripravo spodbujevalnega usposabljanja za prihodnost, predstavljenega v tem vodniku.

Po mnenju Ollile in Hujale (2022, 403) veščine za prihodnost med drugim vključujejo:

- sposobnost predstavljanja različnih možnih prihodnosti,
- sistemsko razmišljanje in razumevanje kompleksnosti sveta,
- sprejemanje negotovosti in sprememb,
- razvijanje dolgoročne časovne perspektive,
- kritično razmišljanje,
- samorefleksija in razmislek o lastnih vrednotah
- občutek odgovornosti do sebe, drugih in družbe.

Predstavljanje različnih možnih prihodnosti pomeni razumevanje prihodnosti kot odprtega prostora različnih možnosti, ki se lahko razvijajo v številne smeri. Razmišljanje o različnih scenarijih posamezniku pomaga širiti pogled na prihodnost ter bolje prepoznavati priložnosti, izzive in različne poti razvoja. Raziskovanje različnih prihodnjih možnosti bogati prihodnostno razmišljanje in hkrati krepi sposobnost sprejemanja premišljenih odločitev, povezanih z osebnim življenjem, učenjem, delom in družbo (Ollila & Hujala 2022, 403–404).

Današnji svet zaznamujejo številni kompleksni pojavi, ki so med seboj tesno povezani in skupaj vplivajo na prihodnost posameznikov, skupnosti in družbe kot celote. Krepitev sistemskega razmišljanja pomaga bolje razumeti to kompleksnost ter povezave med različnimi družbenimi, okoljskimi, ekonomskimi in osebnimi vprašanji.

Sistemsko razmišljanje pomeni sposobnost prepoznavanja medsebojnih vplivov, odvisnosti in povezav med različnimi pojavi, ljudmi in procesi. Omogoča razumevanje, kako posamezne spremembe vplivajo na širše sisteme in družbo kot celoto (Ollila & Hujala 2022, 403).

Hkrati pa prihodnosti ni mogoče popolnoma predvideti ali nadzorovati, zato je z njo vedno povezana določena mera negotovosti. Ta lahko pri posameznikih povzroča občutke strahu, dvoma ali nemoči. Sprejemanje negotovosti pomeni sposobnost, da kljub nejasnim izidom in nepredvidljivim okoliščinam še vedno usmerjamo svoje razmišljanje, načrte in dejanja v prihodnost (Ollila & Hujala 2022, 405).

Sprejemanje negotovosti je tesno povezano tudi z razvojem odpornosti, saj posamezniku pomaga, da se lažje prilagaja spremembam ter ohranja občutek upanja in sposobnosti delovanja tudi v negotovih okoliščinah.

Razmišljanje o časovni perspektivi temelji na razumevanju povezav med preteklostjo, sedanostjo in prihodnostjo. Z vidika veščin za prihodnost je pomembno prepoznati, kako naše doživljanje preteklosti, razumevanje sedanosti in predstave o prihodnosti vplivajo na naše razmišljanje, odločitve in delovanje (Ollila & Hujala 2022, 404).

Pomemben del prihodnostnih veščin je tudi kritično razmišljanje. To vključuje sposobnost presojanja različnih prihodnjih scenarijev, idej in prepričanj ter razumevanje dejavnikov, ki vplivajo na naše predstave o prihodnosti. Hkrati pomeni tudi kritično samorefleksijo – razmislek o lastnih pogledih, pričakovanjih in načinih razmišljanja o prihodnosti (Ollila & Hujala 2022, 404–406).

Veščine za prihodnost tako vključujejo sposobnost razlikovanja med lastnimi prepričanji in idejami ter tistimi, ki jih oblikujejo vplivi okolja, družbe ali drugih ljudi. Ob tem je pomembno tudi razumevanje, kako naše odločitve in dejanja vplivajo na druge posameznike, skupnosti in družbo kot celoto.

Prav zato je odgovornost ena ključnih veščin za prihodnost, saj spodbuja posameznika k premišljenemu, etičnemu in aktivnemu delovanju v družbi (Ollila & Hujala 2022, 405).

V nadaljevanju vodnika predstavljamo potek programa usmerjanja v prihodnost ter prikazujemo, kako se opisane veščine za prihodnost razvijajo in uporabljajo v praksi. S pomočjo različnih metod, vaj in pristopov prikazujemo, kako lahko mladi skozi proces krepijo svoje razmišljanje o prihodnosti, samozavest, odpornost in aktivno vlogo v družbi.

KAJ NAREDI DOBREGA TRENERJA ZA USMERJANJE V PRIHODNOST?

Trener spodbujevalnega usposabljanja za prihodnost ni nujno strokovnjak za napovedovanje prihodnosti ali futurolog. Pomembno pa je, da razvija zanimanje za teme, povezane s prihodnostjo, ter krepí lastno sposobnost prihodnostnega razmišljanja.

Dobro je, da se trenerji seznanijo z osnovnimi pristopi prihodnostnih študij, sodobnimi družbenimi spremembami in različnimi pogledi na prihodnost, saj jim to pomaga pri vodenju pogovorov in podpori mladim v procesu raziskovanja prihodnjih možnosti.

Na koncu tega vodnika je zbran tudi seznam priporočene literature in virov, ki lahko služijo kot dodatna podpora pri poglobljanju znanja o prihodnostnem razmišljanju in usmerjanju.

Najpomembnejša naloga trenerja pri usmerjanju v prihodnost je ustvarjanje odprtega, varnega in zaupanja vrednega prostora, kjer lahko mladi svobodno razmišljajo in govorijo o prihodnosti z različnih perspektiv. Naloga trenerja ni podajanje pripravljenih odgovorov ali rešitev, temveč podpora mladim pri raziskovanju različnih možnih prihodnosti ter spodbujanje njihove sposobnosti prihodnostnega razmišljanja. To vključuje razumevanje različnih predstav, občutkov, pričakovanj in podob, povezanih s prihodnostjo (prim. Ollila & Hujala 2022, 406).

Trener mlade spodbuja k razmišljanju, raziskovanju in izražanju lastnih pogledov ter jim pomaga razumeti nove ideje in perspektive. Pri tem uporablja ustvarjalne, participativne in praktične metode, ki temeljijo na domišljiji, sodelovanju in aktivnem vključevanju mladih.

Dober trener spodbuja h kritičnemu razmišljanju ter podpira pri raziskovanju splošnih družbenih predstav in lastnih predpostavk o prihodnosti. Pomemben del njegove vloge je postavljanje odprtih vprašanj, ki mlade spodbujajo k razmisleku, raziskovanju različnih možnosti in izražanju lastnih pogledov. Ob tem pa je ključno ustvariti okolje, v katerem mladi razumejo, da pri razmišljanju o prihodnosti ni napačnih odgovorov. Vsaka ideja, občutek ali perspektiva lahko predstavlja izhodišče za učenje, dialog in nadaljnje raziskovanje.

Rezultati testiranja usmerjanja v prihodnost so pokazali, da razmišljanje o bolj oddaljeni prihodnosti ali usmerjanje v pozitivne scenarije lahko mladim začasno pomaga, da se odmaknejo od trenutnih skrbi, negotovosti in vsakodnevnih pritiskov. Kljub temu pa pogovor o prihodnosti ni vedno najprimernejši, saj se življenjske okoliščine mladih lahko zelo razlikujejo. Trenerji morajo biti zato pozorni na aktualne potrebe mladih in pripravljene, da se po potrebi najprej posvetijo njihovim trenutnim izzivom in vsakodnevnim vprašanjem. Če se na primer brezposelni mladostnik sooča z nujnimi vprašanji, povezanimi z osnovnim preživetjem ali stabilnostjo, je smiselno najprej nasloviti te teme. Šele ko se situacija nekoliko umiri, je lažje in bolj učinkovito usmeriti pogovor tudi v raziskovanje dolgoročnih prihodnosti in širših življenjskih možnosti.

Trener za prihodnost se mora izogibati naslednjemu:

- Ne sme podajati preveč določenih predpostavk o prihodnosti ali usmerjati mladih, kako naj razmišljajo ter na katerih vrednotah naj temelji njihovo razumevanje. Kljub temu je pomembno, da mlade spodbuja k razmisleku o odgovornosti ter o tem, kako njihove odločitve in prihodnji cilji vplivajo na širšo skupnost in druge ljudi.
- Trener ne sme zavračati ali podcenjevati strahov, skrbi in distopičnih pogledov, ki jih izražajo mladi, tudi če je cilj programa krepiti bolj pozitivne predstave o prihodnosti. Takšni izrazi pogosto razkrivajo, kaj je mladim res pomembno, zato jih je treba razumeti in spoštovati.
- Prav tako se mora trener izogibati togemu vztrajanju pri vnaprej določenem poteku usposabljanja. Tema prihodnosti pogosto sproži spontane razprave, ki jim je treba nameniti dovolj časa in prostora. Čeprav so igre in strukturirane vaje pomembno orodje, je ključno predvsem aktivno poslušanje in iskreno zanimanje za misli mladih ter njihovo doživljanje prihodnosti.
- Poleg tega trener ne sme postavljati preveč ambicioznih ali zahtevnih ciljev. Smiselna začetna točka je, da mladi preprosto začnejo razmišljati o prihodnosti in si postopoma oblikujejo vsaj nekaj lastnih idej, pogledov in predstav.

PROCES USMERJANJA V PRIHODNOST

Posamezne potrebe mladih, njihove življenjske okoliščine ter različna okolja izvajanja programa pomenijo, da se lahko struktura, trajanje in vsebina usmerjanja v prihodnost med posameznimi programi precej razlikujejo. Zato ne obstaja en sam "pravilen" način izvajanja tega pristopa.

Trenerji lahko vsebine tega vodnika prilagodijo svojim ciljnim skupinam in konkretnim delovnim kontekstom. Vaje v vodniku ponujajo različne primere tem in aktivnosti, ki jih je mogoče uporabiti fleksibilno in glede na potrebe skupine. Ker se skupine in pogoji dela razlikujejo, vaje in njihovo zaporedje niso togo določeni.

Pri načrtovanju usmerjanja v prihodnost je zato pomembno, da trenerji upoštevajo ključna vprašanja ter, kjer je mogoče, v proces vključijo tudi mnenja mladih, ki sodelujejo v usposabljanju. Upoštevati morajo:

- Kdo sodeluje pri spodbujevalnih usposabljanjih?
- Kakšne so potrebe ali interesi sodelujočih mladih? Kakšne so njihove omejitve?
- Kakšne vaje bi bile zanje primerne?
- Ali je treba vaje prilagoditi (trajanje, način izvedbe, okolje, cilji itd.), da bodo boljše ustrezale mladim, ki jih usmerjate v prihodnost, ali nalogam trenerja?
- Kje bo potekalo usmerjanje v prihodnost? Koliko serij bo vključevalo eno usposabljanje in kako dolgo bo trajalo vsako usposabljanje oz. usmerjanje? Ali je treba izbrane vaje prilagoditi zaradi teh okoliščin?

Usmerjanje v prihodnost je najbolj učinkovito, kadar poteka v sodelovanju z drugimi strokovnjaki. Poleg vključevanja mladih je zato smiselno v načrtovanje in izvajanje procesa vključiti tudi svetovalne delavce in druge strokovnjake, ki že delajo z udeleženci programa.

Takšno sodelovanje omogoča boljše razumevanje individualnih potreb mladih ter lažje oblikovanje ustreznih vsebin in ciljev spodbujevalnega usposabljanja že na začetku procesa. Pomembno je tudi redno spremljanje in izmenjava izkušenj med mladimi in strokovnjaki skozi celoten potek usmerjannja oz. usposabljanja.

Ker se življenjske okoliščine, status in načrti udeležencev lahko hitro spreminjajo, je nujno, da se temu ustrezno prilagajajo tudi načrt, vsebine in cilji usmerjannja oz. usposabljanja.

rajanje usmerjanja v prihodnost se lahko razlikuje glede na potrebe skupine ali posameznika, od ene seje do serije rednih individualnih ali skupinskih srečanj, ki lahko trajajo tudi do šest mesecev.

Na podlagi izkušenj se kot dobra praksa kaže izvedba vsaj štirih do petih srečanj, ki trajajo približno eno do dve uri. V tem okviru je že mogoče celostno obravnavati različne vidike prihodnosti, spodbujati razmišljanje iz več perspektiv ter krepiti samozavedanje udeležencev o lastnih sposobnostih.

Takšna srečanja omogočajo tudi načrtovanje prihodnjih korakov, postavljanje ciljev ter krepitev zaupanja mladih v njihovo sposobnost doseganja zastavljenih ciljev.

Individualna srečanja so pomemben del usmerjanja v prihodnost. Vaje iz tega vodnika je mogoče preprosto prilagoditi in uporabiti tudi pri delu s posameznimi mladimi.

Poleg skupinskih aktivnosti je ključno, da si trener vzame čas za individualni pogovor z vsakim mladostnikom. V teh srečanjih je pomembno raziskati misli, spoznanja in občutke, ki se pojavijo med procesom, ter jih povezati z možnostmi, izbirami in prihodnjimi koraki.

Pri tem je nujno, da se mladim nameni dovolj prostora in pozornosti ter da se resno upošteva njihove skrbi, želje in upi glede prihodnosti.

Usmerjanje v prihodnost je mogoče načrtovati na različne načine, odvisno od udeležencev in njihovih okoliščin. Za doseganje najboljših rezultatov je priporočljivo, da se usmerjanje začne z opredelitvijo osebnega cilja, ki ga posamezen mladostnik želi doseči v okviru procesa. Ta cilj se oblikuje v dogovoru z udeležencem in je prilagojen njegovim potrebam, situaciji ter interesom. Mladostnik se lahko osredotoči na razmislek o naslednjih življenjskih korakih, raziskovanje poklicnih možnosti ali krepitev svojega razmišljanja o prihodnosti. Pomembno je, da cilji niso preveč obsežni ali nerealni. Med potekom usposabljanja oz. usmerjanja je smiselno redno preverjati napredek, se vračati k zastavljenim ciljem ter jih po potrebi prilagoditi, dopolniti ali zamenjati z novimi.

Na prvih srečanjih je priporočljivo začeti z ogrevalnimi vajami ter raziskovanjem pomembnih prihodnjih pojavov in megatrendov. V tej fazi je koristno spodbujati vizualizacijo zelo oddaljene in domišljajske prihodnosti, saj to mladim pomaga razumeti kompleksnost sveta ter širok spekter možnih prihodnosti. Mladim je pogosto lažje razpravljati o splošni, oddaljeni prihodnosti, ki zadeva širšo družbo ali celo človeštvo, kot pa o osebnih življenjskih odločitvah in njihovi neposredni prihodnosti, ki se jim lahko zdi preveč intimna ali zahtevna za deljenje. Ko se v skupini vzpostavi zaupanje in varno okolje, pa postane pogovor o osebnih izzivih in življenjskih poteh bolj naraven in odprt.

Predstavljanje dobre prihodnosti nadgrajuje ustvarjalno in kritično razmišljanje o prihodnosti, ki se začne že z ogrevalnimi vajami. Ko mladi oblikujejo svojo zeleno prihodnost, razvijajo sposobnost razmišljanja o različnih možnostih ter izražanja svojih želja, vrednot in pričakovanj.

Ko mladi ustvarjajo podobe prihodnosti, hkrati razvijajo razumevanje prihodnosti kot odprtega prostora, ki vključuje številne različne možnosti. Pomembno jih je spodbujati, da razmišljajo tudi o na prvi pogled nemogočih scenarijih ter razširijo svojo časovno perspektivo – na primer tako, da si predstavljajo prihodnost čez 10, 50 ali celo 150 let.

Če je mogoče, je smiselno izvesti več nalog vizualizacije, povezanih z idejo dobre prihodnosti. Mlade lahko dodatno usmerjamo k temu, da svoje ideje tudi konkretizirajo in izrazijo na ustvarjalne načine, na primer skozi umetnost ali druge vizualne metode. Najpozneje v srednji fazi spodbujevalnega usposabljanja je pomembno odpreti tudi vprašanja vrednot, ki so mladim osebno pomembna in ki usmerjajo njihovo razmišljanje o prihodnosti.

Proti koncu usmerjanja oz. usposabljanja se je smiselno osredotočiti na osebno identiteto mladih, njihove spretnosti ter njihove perspektive in cilje na področju študija ali delovnega življenja.

Razmišljanje o prihodnjem poklicnem življenju ter analiza njihovih idej v povezavi z identiteto in že pridobljenimi veščinami mladim pomaga prepoznati poti v prihodnost, ki jim bolj ustrezajo. Takšen pristop jih podpira pri sprejemanju odločitev, saj lahko pri tem izhajajo iz opažanj, ki so nastala skozi celoten proces usposabljanja, o njihovih močnih straneh, vrednotah in predstavah o želeni prihodnosti.

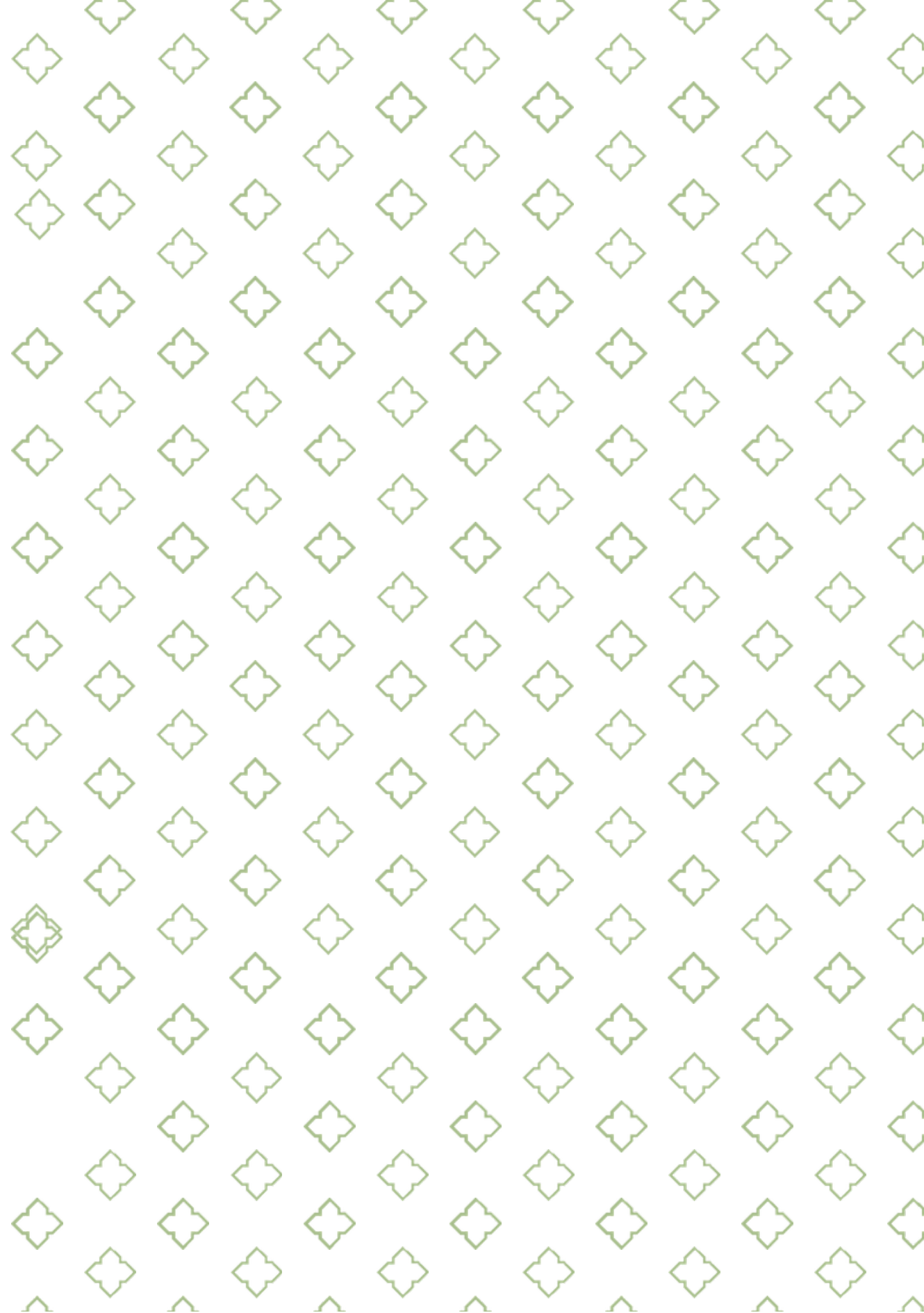
Pomembno je tudi, da se v tej fazi poudari razvoj komunikacijskih veščin ter drugih kompetenc, ki so jih mladi pridobili skozi različne vaje in aktivnosti.

Zgornji primer poteka spodbujevalnega usposabljanja se je v številnih skupinskih izvedbah izkazal za učinkovitega. Ker pa je vsako usposabljanje edinstveno, je pomembno, da si za načrtovanje in pripravo vzamemo dovolj časa ter program prilagodimo konkretni skupini.

Pri tem je treba upoštevati tudi, da vsi udeleženci morda ne bodo prisotni na vsakem srečanju, hkrati pa se lahko skupini vmes pridružijo novi mladi. Zato je smiselno razmisliti o tem, da se ključne teme obravnavajo večkrat, vendar z različnimi pristopi in z različnih perspektiv, kar omogoča večjo vključujočnost in razumevanje.

VAJE

Naloga, ki je bila dodeljena umetni inteligenci Wepik: »Vizija prihodnjega okolja«

NA POTI K DRUGAČNI PRIHODNOSTI !

Na začetku usmerjanja v prihodnost je priporočljivo izvesti eno ali dve ogrevalni vaji. Te služijo kot uvod v proces in pomagajo doseči več pomembnih ciljev spodbujevalnega usposabljanja.

Ogrevanje spodbuja mlade, da o prihodnosti razmišljajo iz različnih perspektiv. Trener naj pri tem čim bolj aktivira udeležence in spodbuja njihovo domišljijo.

Ogrevanje lahko razumemo kot pripravo uma na nadaljnje delo, podobno kot fizično ogrevanje pred športno aktivnostjo. Če je izvedeno kakovostno, je v kasnejših fazah usmerjanja lažje razmišljati o različnih možnih scenarijih prihodnosti in se bolj odprto vključevati v razprave.

Kot drugo pa, v tej fazi je smiselno zbrati želje in teme, ki jih mladi izrazijo za nadaljnja svetovalna srečanja. Trener mora pri tem pozorno spremljati opažanja in razmišljanja, ki se pojavijo med ogrevalnimi vajami. Ta pogosto razkrivajo interese udeležencev in predstavljajo dragoceno izhodišče za načrtovanje celotnega procesa usmerjanja v prihodnost ter za dogovor o skupnih ciljih.

Nenazadnje, ogrevalne vaje omogočajo, da se trener in mladi med seboj spoznajo, ne glede na to, ali gre za individualno ali skupinsko usmerjanje v prihodnost. Takšno usposabljanje pogosto odpira zelo osebne in občutljive teme, kot so vrednote, odnosi in življenjske odločitve, zato je ključno ustvariti varno in zaupanja vredno okolje.

Lahkotne uvodne aktivnosti udeležencem omogočajo, da se postopoma povežejo in spoznajo, ne da bi že na začetku morali deliti svoje najbolj osebne misli in izkušnje.

Vprašanja za refleksijo trenerja:

1. Kaj menite o prihodnosti? Obstaja kaj, za kar vas posebej skrbi? Obstaja kaj, kar vas napolnjuje z upanjem?
2. Kakšne so vaše lastne veščine za prihodnost? V čim ste posebej dobri? Kaj bi lahko izboljšali?
3. Napišite stvari za katere ste prepričani, da se bodo v prihodnosti zagotovo zgodile, in tiste za katere nise prepričani. Napišite tudi stvari, ki se v prihodnosti ne morejo zgoditi.

1. Vaja:

Vrednotenje pripravljenosti na prihodnost

Trajanje: 30 minut – 2 uri

Materiali: Vprašalnik o pripravljenosti na prihodnost. Trener lahko vprašalnik brezplačno prenese s strani julkaisut.xamk.fi-vausuusvalmennus. Vprašalnik temelji na obrazcu, ki je nastal v sodelovanju med Univerzo v Turkuju in Inštitutom Lahti Diaconia.

Cilj: pridobiti vpogled v razmišljanja mladih, ki sodelujejo v programu usmerjanja v prihodnost, o prihodnosti ter v njihovo pripravljenost nanjo.

Izvedba:

Kot izhodišče usmerjanja v prihodnost je smiselno najprej raziskati, kaj mladi razmišljajo o prihodnosti in kako pripravljeni se nanjo počutijo. Pri tem lahko uporabimo vprašalnik o kazalniku pripravljenosti na prihodnost, s katerim mladi svoje poglede na prihodnost preučijo z več različnih zornih kotov.

Vprašalnik lahko udeleženci izpolnijo skupaj ali pa ga kot pripravo rešijo doma pred prvim srečanjem. Nato je priporočljivo, da se odgovori obravnavajo v skupini ali v okviru kratkih individualnih razgovorov.

Ta faza predstavlja dobro priložnost za refleksijo, saj omogoča, da mladi sami izpostavijo svoje poglede in ugotovitve o prihodnosti. Na podlagi rezultatov vprašalnika je mogoče skupaj določiti tudi teme, ki bodo v ospredju nadaljnjega usposabljanja, ter opredeliti osebne cilje posameznikov.

Po potrebi se lahko vprašalnik in njegovi rezultati ponovno pregledajo tudi kasneje v procesu usposabljanja. Vaja je uspešna, če mladi zmorejo prepoznati in izraziti vsaj del svojih trenutnih občutkov ter razmišljanj o prihodnosti.

2. Vaja:

Izjave o vsakdanjem življenju v prihodnosti

Trajanje: 15–30 minut

Materiali: Vnaprej pripravljene izjave o vsakdanjem življenju v prihodnosti.

Cilj: Spodbuditi domišljijo, razmišljanje in zanimanje mladih za različne možne prihodnosti in prihodnje pojave.

Izvedba:

Trener predstavi različne izjave, povezane z vsakdanjim življenjem v prihodnosti, o katerih mladi izrazijo svoje mnenje z glasovanjem. Udeležence lahko prosi, naj ocenijo, ali se jim posamezna izjava zdi **zaželena** ali **nezželena** ter **verjetna** ali **neverjetna**.

Vajo je mogoče izvesti na več različnih načinov. Trener lahko mladim razdeli dva različna barvna lista papirja, ki ju dvignejo za izražanje svojega mnenja. Če vaja poteka na prostem ali v večjem prostoru, lahko udeleženci glasujejo tudi tako, da se glede na svoje stališče premaknejo na določeno stran prostora (npr. k nasprotni steni).

Izberite tudi izjave, ki se jasno razlikujejo od sedanosti, saj s tem spodbudite domišljijo mladih. Cilj je, da skupaj raziskujemo, kako drugačna je lahko prihodnost.

Izbrane izjave naj bodo takšne, da sprožajo tudi čustveni odziv in s tem spodbujajo razpravo. Primerne trditve lahko oblikujete na podlagi megatrendov ali drugih napovedi ter premislite, kako bi se ti pojavi lahko odražali v vsakdanjem življenju.

Primeri izjav:

Izjava 1: V prihodnosti bo večino glasbe ustvarjala umetna inteligenca.

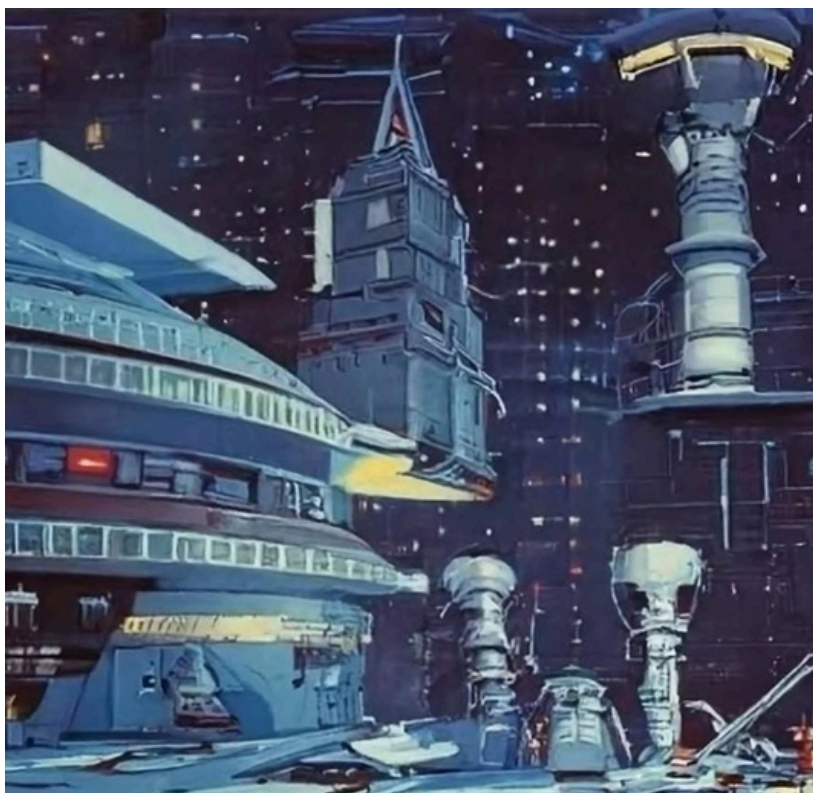
Izjava 2: Prihodnja tehnologija bo omogočila branje misli.

Izjava 3: Napredek v medicini bo omogočil skoraj popolno preprečevanje staranja, kar bo človeštvo približalo nesmrtnosti.

Izjava 4: V prihodnosti ljudje ne bodo opravljali plačanega dela, ampak bo večino dela opravljala umetna inteligenca in roboti.

Izjava 5: Človek bo začel kolonizirati druge planete.

Lahko dodate tudi lastne izjave. Mlade lahko spodbudite, da na kratko pojasnijo, zakaj so glasovali tako, kot so, ali kaj na splošno menijo o posamezni izjavi. Vendar naj bo komentiranje v tej uvodni fazi prostovoljno. Če posamezne izjave sprožijo živahno razpravo, ni nujno, da hitro preidete na naslednjo. Mentor lahko po lastni presoji razpravi namenji več časa in prostora za izmenjavo mnenj ter poglobljeno obravnavo različnih stališč.

Naloga, dodeljena umetni inteligenci Craiyon: »mesto prihodnosti«.

3. Vaja:

Lov na meteorite – namizna igra

Trajanje vaje: 1–2 uri

Materiali: Igra Meteor Hunt in materiali, ki so priloženi igri. Trenerji jih lahko brezplačno prenesejo s spletne strani: julkaisut.xamk.fi/materiaali/tulevaisuusvalmennus.

Cilj: spodbuditi udeležence, da razmislijo o različnih scenarijih prihodnosti in z njimi povezanih pojavih ter spodbuditi razpravo o tem, kakšna bi bila zaželena prihodnost.

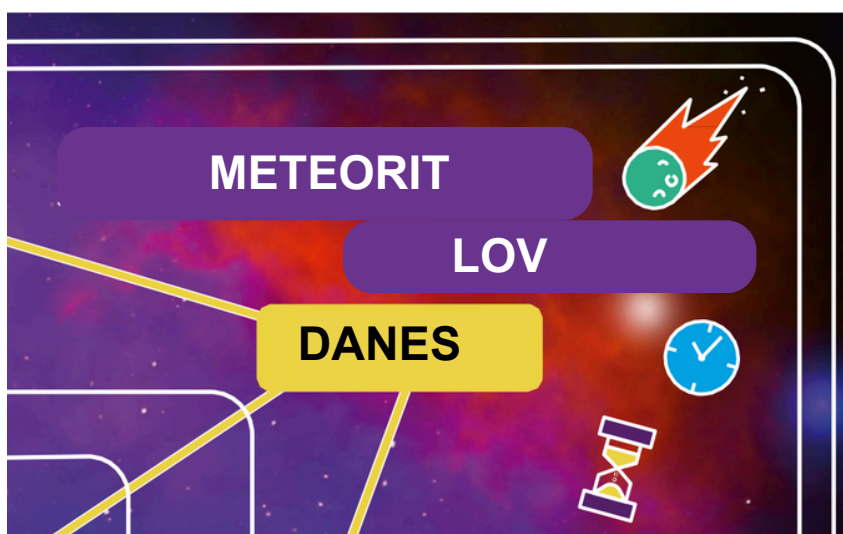
Izvedba:

Igro Lov na meteorite lahko uporabite v nespremenjeni ali prilagojeni obliki. Gre za preprosto tradicionalno namizno igro, v kateri se mladi v skupinah odpravijo v prihodnost, da bi poiskali meteorite neizmerne vrednosti.

Med igro udeleženci hkrati razpravljajo o prihodnosti z različnih zornih kotov: kakšne spremembe nas lahko čakajo, kako bi lahko izgledala dobra prihodnost in kako lahko vsak posameznik prispeva k njenemu soustvarjanju.

Igro lahko uporabite tudi kot ogrevalno vajo za razmišljanje o prihodnosti. Kartice, ki so priložene igri, vsebujejo številne izjave o prihodnosti in kratke naloge, ki jih je mogoče uporabiti tudi ločeno, zunaj same igre.

Poleg tega lahko trenerji igro prilagodijo in razvijejo dodatne igralne vaje, ki so posebej prilagojene njihovem delu in ciljem usposabljanja.

4. Vaja:

Praktični poskusi s tehnologijo

Trajanje vaje: 30 minut – 3 ure

Materiali: tehnologija, ki jo želite preizkusiti. Na internetu je na voljo veliko dobrih možnosti, ki so brezplačne.

Cilj: spodbuditi udeležence k razmišljanju o različnih prihodnjih scenarijih in pojavih s pomočjo različnih tehnologij ter spodbuditi razpravo o tem, kakšna prihodnost je zaželena.

Izvedba:

Eden od načinov, kako spodbuditi mlade k razmišljanju o različnih možnih scenarijih prihodnosti, je preizkušanje različnih tehnoloških aplikacij, katerih razvoj lahko pomembno vpliva na prihodnost.

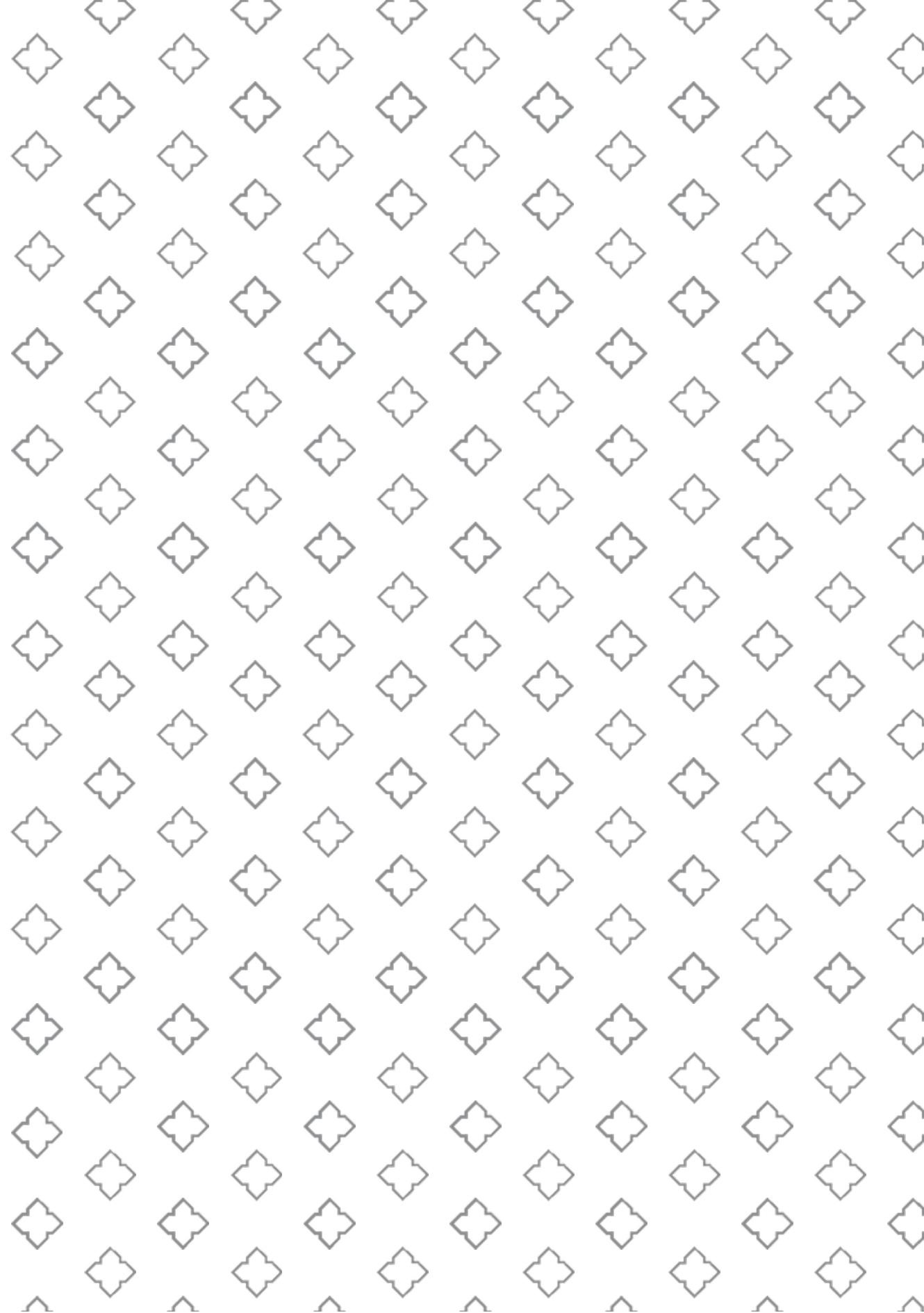
Trener lahko udeležencem na primer naroči, naj na spletu poiščejo aplikacijo umetne inteligence, ki jih zanima, in jo preizkusijo v praksi. Primerne so lahko klepetalne aplikacije na osnovi umetne inteligence, generatorji slik ali druge digitalne rešitve, ki vzbudijo zanimanje mladih. Načeloma je primerna skoraj vsaka aplikacija, ki spodbuja radovednost in raziskovanje.

Po testiranju mladi razpravljajo o svojih opažanjih. Dobra vprašanja, ki jih je za ta namen primerno zastaviti, so:

- Kakšne misli vzbujajo preizkušene tehnološke aplikacije?
- Kakšno vlogo bi lahko imela tehnologija in njena uporaba v prihodnosti? Na primer v družbi ali v življenju posameznikov?
- V katero smer mladi ne želijo, da se tehnologija in njena uporaba razvijata v prihodnosti?

Poleg umetne inteligence se lahko v okviru spodbujevalnega usposabljanja, kjer je to mogoče, preizkusijo tudi druge tehnologije, na primer VR igre.

Ne glede na izbrano tehnologijo pa je najpomembnejši del vaje pogovor po izvedenem testiranju.

Naloga, dodeljena umetni inteligenci Wepik: »vsakdanje življenje v mestu prihodnosti«.

KAKŠNE SPREMEMBE LAHKO PRIČAKUJEMO V PRIHODNOSTI?

V študijah prihodnosti se megatrendi nanašajo na pojave, za katere se predvideva, da bodo usmerjali prihodnji razvoj na globalni ravni. Z drugimi besedami, globalni trendi prikazujejo dejavnike, ki lahko vplivajo na življenje v prihodnjih letih (Sitra 2024a).

Proučevanje takšnih velikih in počasi spreminjajočih se pojavov pomaga tako pri spodbujevalnem usposabljanju za prihodnost kot tudi mladim, ki v njem sodelujejo, saj omogoča oblikovanje celovite slike o tem, kaj se dogaja v svetu.

Pregledi globalnih trendov Sitre združujejo rezultate prihodnjih poročil, razprav, vizij in napovedi ter vključujejo tudi finsko perspektivo. Ta pristop je zelo uporaben pri usmerjanju v prihodnost.

Mlade lahko spodbudimo k razpravi o tem, kaj se v svetu spreminja in kako so te spremembe med seboj povezane. Megatrende pa lahko uporabimo tudi kot izhodišče za razmišljanje o vlogi ljudi v teh spremembah ter o pozitivnih priložnostih, ki jih lahko prihodnji razvoj prinese.

Vendar je pomembno poudariti, da so globalni trendi le ena od interpretacij prihodnjih razvojnih usmeritev in ne predstavljajo edine resnice o prihodnosti. Trenerji za prihodnost se morajo seznaniti z različnimi napovedmi in pogledi na prihodnost ter skupaj z mladimi kritično analizirati različne vizije, ki jih te napovedi ponujajo.

Vendar ni razloga za zaskrbljenost. Namen spodbujevalnega usposabljanja za prihodnost ni poznavanje vseh možnih informacij o prihodnosti. Prav tako cilj programa ni podajanje pripravljenih odgovorov ali natančnih napovedi, na primer glede tehnološkega razvoja.

Pomembneje je poudariti raznolikost pojavov ter razpravljati o zaznavah, mislih in občutkih, ki jih ti sprožajo. Mladim je smiselno pojasniti tudi, da mentor nima dokončnih odgovorov, temveč da prihodnost raziskujejo skupaj skozi dialog in skupno razmišljanje.

Vprašanja za refleksijo trenerja:

1. Kako dobro poznate mega trende? Kaj je znano in kaj je novo?
2. Kakšne misli vzbujajo megatrendi?
3. Kakšna čustva vzbujajo možni prihodni razvojni trendi, opisani v megatrendi?

1. Vaja:

Prevladujoči globalni trendi

Trajanje vaje: 30 minut – 1,5 ure

Materiali: Pripravljeni materiali, ki se lahko uporabijo za kratko predstavitev globalnih trendov mladim. Pregledi globalnih trendov so na primer brezplačno na voljo na spletni strani sitra.fi.

Cilj: skupna razprava o globalnih trendih, pri čemer je namen, da vsak mladostnik v njih najde nekaj zanimivega ter spodbudnega za nadaljnje razmišljanje.

Izvedba:

Cilj vaje je povečati razumevanje udeležencev o pojavu sprememb. Trener oziroma mentor usemrjanja v prihodnost ni nujno futurolog, vendar je poznavanje globalnih trendov lahko zelo koristno pri spodbujanju razprave z mladimi. Zato je priporočljivo, da si trener pred začetkom usposabljanja vzame čas za seznanitev z globalnimi trendi.

Na začetku vaje trener mladim predstavi nekaj globalnih trendov, na primer s pomočjo pregledov globalnih trendov Sitre. Predstavitve naj poudari raznolikost pojavov in njihove medsebojne povezave. Mentor naj trende razloži v čim bolj razumljivem jeziku ter jih podpre s praktičnimi primeri. Mlade je mogoče spodbuditi tudi k temu, da sami predlagajo primere, kako bi se globalni trendi lahko odražali v prihodnosti.

Po predstavitvi lahko o temi razpravljate z mladimi, na primer z naslednjimi vodilnimi vprašanji:

- Kakšne misli vzbujajo stvari, opisane v globalnih trendih?
- Kako bo videti prihodnost, ki jo oblikujejo globalni trendi?
- Ali so ti pojavi znani? Ali je na njih kaj zanimivega?
- Ali imajo mladi enaka ali različna mnenja o globalnih trendih in prihodnosti, ki jo oblikujejo?

2. Vaja:

Kartice globalnih trendov

Trajanje vaje: 30 minut–1,5 ure

Materiali: Kartice globalnih trendov ki jih je izdala Sitra. Trenerji jih lahko brezplačno prenesejo s spletne strani Sitra na naslovu sitra.fi/julkaisut/megatrendi-kortit-2023.

Cilj: Skupaj razmisliti o globalnih trendih. Cilj je, da vsak udeleženec najde nekaj zanimivega in spodbudnega za razmislek v zvezi z globalnimi trendi.

Izvedba:

Kartice globalnih trendov Sitre omogočajo nekoliko poglobljeno raziskovanje sprememb, ki se dogajajo v svetu. Vaja s karticami je odlično nadaljevanje prejšnje aktivnosti in pomaga prepoznati, kaj je posameznemu udeležencu zanimivo ali pomembno.

Trener da mladim navodila:

- Vzemite si nekaj časa, da se seznanite s karticami globalnih trendov.
- Izberite eno kartico iz teme, ki vas zanima.
- Premislite, kakšne misli v vas vzbuja besedilo na kartici.
- Ali se strinjate z razvojem, opisanim na kartici? Menite, da je ta razvoj zaželen?
- Kaj bi se moralo zgoditi, da bi se stvari razvijale v zeleno smer?
- Ali je mogoče vplivati na razvoj? Kako bi lahko vi sami vplivali nanj?

Pomembno je, da z mladimi razpravljate o mislih, ki jih ti pojavi vzbujajo. Trener naj poudari priložnosti in pozitivne perspektive, hkrati pa je enako pomembno odpreti prostor tudi za morebitne skrbi in izzive.

Velike spremembe in globalni trendi lahko na mlade – tako kot na vse druge – včasih delujejo zastrašujoče, zato je ključno, da se jim posveti dovolj prostora za pogovor in refleksijo.

Nasvet! Med karticami globalnih trendov naj bo tudi kartica z nalogo, ki jo je treba uporabiti.

3. Vaja:

Prihodnost najdena v medijih

Trajanje: 1–2 uri. Mladi lahko vajo opravijo tudi kot domačo nalogo med serijami usmerjanja v prihodnost, če program trajaja več tednov.

Materiali: Nekaj medijskih vsebin, povezanih s prihodnostjo, ki jih mladi lahko najdejo na spletu.

Cilj: Skupaj razmisliti o različnih scenarijih prihodnosti in o tem, kaj je na njih zanimivo.

Izvedba:

V tej vaji se mladi prek podob prihodnosti, ki jih najdejo v medijih, seznanijo z različnimi prihodnjimi scenariji in pojavi, ki vplivajo na prihodnost.

Za vajo mladi poiščejo medijske vsebine, ki so povezane na primer z globalnim trendom ali ki na splošno prikazujejo prihodnost. Primerne medijske vsebine ali rezultati so lahko na primer:

- novinarski članek, kolumna ali druga časopisna zgodba
- podcast ali video na YouTube
- roman, film, strip, video igra ali drugo podobno fiksijsko delo.

Te izbire so mišljene kot primeri in služijo kot vodilo. Mladi lahko za vajo izberejo skoraj katero koli medijsko vsebino, če jih ta na kakršen koli način zanima in je povezana s prihodnostjo.

Vsak udeleženec lahko na kratko predstavi svojo izbiro ostalim. Na tej stopnji lahko mentor z mladimi odpre razpravo o naslednjih vprašanjih:

- Kaj vas je pritegnilo k izbrani medijski vsebini ali izdelku?
- Kakšna je slika prihodnosti, ki je predstavljena? Ali lahko na primer prepoznate učinke nekaterih megatrendov?
- Kako se zdi predstavljena prihodnost? Katere oz. kakšne misli vzbuja? Ali je v predstavljeni prihodnosti kaj, kar bi si želeli, da se uresniči? Ali kaj, česar vsekakor ne bi želeli, da se uresniči v resničnem življenju?

Umetna inteligenca Dreamstudio.ai je dobila nalogo, da ustvari »sanjsko prihodnjo pokrajino z hišo, naravo, svetlimi barvami in jezerom«.

SVET, KAKRŠNEGA SI ŽELIMO V PRIHODNOSTI

Namen uvodne, ogrevalne faze usmerjanja in razmišljanja o prihodnjih scenarijih je, da mladi spoznajo raznolikost možnih prihodnjih poti in razvojnih smeri. Ko udeleženci to razumejo, sledi razprava o tem, kakšno prihodnost si sami želijo oblikovati.

Naslednja vprašanja je mogoče obravnavati tako na širši ravni, denimo na ravni planeta in človeštva, kot tudi na osebni ravni posameznika. Kaj bi lahko prispevalo k boljši prihodnosti? Katere spremembe bi bile potrebne? In kaj bi moralo ostati nespremenjeno, tudi če bi se svet bistveno spremenil?

Pri usmerjanju v prihodnost se osredotočamo na oblikovanje vizije dobre prihodnosti, tudi če ta še ni jasno definirana. Cilj je, da vsak mladostnik, ki sodeluje v usposabljanju, prepozna in navede elemente, ki bi po njegovem mnenju morali biti del dobre prihodnosti.

To so lahko zelo konkretne stvari, kot so dom, varni odnosi ali reden dohodek.

Po drugi strani pa se vizija dobre prihodnosti lahko izrazi tudi na bolj splošni ravni. Za nekatere to pomeni možnost uspešnega reševanja okoljskih izzivov in podnebnih sprememb ali pa ohranitev neposredne medosebne komunikacije kljub hitremu tehnološkemu razvoju.

Vredno si je vzeti čas za vizualizacijo lepe prihodnosti z mladimi, saj to pogosto vključuje poglobljen razmislek o tem, kaj je v življenju resnično pomembno. Takšno razmišljanje je dragoceno, ker pogosto vodi do pomembnih spoznanj o lastnih vrednotah ter o smeri, ki jo želimo ubrati v življenju.

Vprašanja za refleksijo trenerja:

1. Kako bi opisali svojo vizijo dobre prihodnosti? Katere elemente vključuje in katere čutne izkušnje (vid, sluh, vonj, okus, dotik) si pri tem predstavljate?
2. Kaj bi si želeli, da se v prihodnosti spremeni?
3. Kaj bi si želeli, da ostane enako kot danes, tudi če bi se svet v prihodnosti bistveno ali radikalno spremenil?

1. Vaja:

Urbana krajina prihodnosti

Trajanje: 1–1,5 ure

Materiali:

Dve fotografiji: ena iz preteklosti (npr. izpred 50 ali 100 let) in ena iz sedanjosti. Fotografiji ni nujno, da sta iz istega kraja, vendar je to priporočljivo, saj udeležence spodbuja k razmišljanju o tem, kaj se je skozi čas spremenilo. Uporabite lahko tudi primerjalne fotografije iste lokacije v mestnem središču. Potrebovali boste še prazen list papirja ali silhueto mestne pokrajine. Kot silhueto lahko uporabite priložen primer.

Cilj: Pri tej vaji mladi razmišljajo o želeni prihodnosti tako, da na papirju vizualizirajo in opišejo mesto prihodnosti. Cilj je oblikovati mestno pokrajino, kakršno si želijo v prihodnosti, pri čemer izhajajo iz razumevanja preteklosti in sedanjosti.

Izvedba:

Mladi lahko nalogo opravijo samostojno ali v skupini. Priporočljivo je, da ob zaključku aktivnosti izvedete razpravo, v kateri mladi delijo svoje misli o mestu prihodnosti. Pred izvedbo je smiselno z njimi odpreti pogovor o prihodnosti ter pojavih in razmislekih, povezanih z njo. Nalogo je mogoče izvesti tudi na začetku spodbujevalnega usposabljanja, pri čemer se vizija mesta postopoma dopolnjuje skozi proces usmerjanja v prihodnost.

Navodila za mlade:

- Oglejte si fotografije iz obdobja med letoma 1908 in 2022 (če uporabljate vzorčne fotografije). Razmislite, kakšne spremembe so se v tem času zgodile v svetu. Kaj je morda ostalo enako?
- Vzemite prazen list papirja ali silhueto mestne pokrajine. Predstavljajte si, da gledate isto mesto v prihodnosti.
- Na sliko narišite ali zapišite elemente, ki bi jih želeli videti v tem mestu. Kakšno bi bilo vaše sanjsko mesto prihodnosti?
- Predstavljajte si tudi, kako bi se počutili, če bi se sprehajali po mestu prihodnosti. Kaj bi tam slišali? Kako bi dišalo? Kakšne okuse bi lahko zaznali?
- Svoje delo predstavite drugim. Kaj ste ustvarili in zakaj?

Mladi lahko tudi razpravljajo o tem, kaj si predstavljajo v mestu prihodnosti. Kako si mladi zamišljajo mesto prihodnosti? In česa si ne bi želeli videti v njem?

V zaključni razpravi o vajah se lahko med drugim obravnavajo naslednja vprašanja:

- V čem se mesta, ki si jih predstavljajo mladi, med seboj razlikujejo?
- Kaj se je v mestih od takrat spremenilo in kaj je ostalo enako?
- Kateri ukrepi bi bili potrebni za uresničitev sprememb, ki si jih želijo mladi?
- Kako bi se morale spremeniti vrednote, odnosi in navade?
- Kako lahko vsak posameznik s svojimi dejanji in odločitvami vpliva na prihodnji razvoj?

Fotografije so priložene na koncu publikacije. Prenesete jih lahko tudi s spletne strani julkaisut.xamk.fi/materiaali/tulevaisuusvalmennus.

Fotografije Mikkelija iz let 1908 in 2022. Podrobnejše informacije o fotografijah najdete na straneh 66–67.

2. Vaja:

Dan v lepi prihodnosti – zgodba

Trajanje: 30 minut–1,5 ure

Materiali: Papir in pisala, različni materiali za ustvarjanje.

Cilj: ustvariti čim bolj živo vizijo zelene in smiselne prihodnosti ter jo predstaviti v obliki zgodbe, bodisi v pisni bodisi v vizualni obliki.

Izvedba:

Trener lahko mladim prebere spodnji okvir zgodbe ali pa jim ga razdeli v tiskani obliki. Mladi lahko razmislijo o spodnjih vprašanjih in nanje odgovorijo, na primer s pisanjem ali risanjem. Če želijo, lahko svojo vizijo delijo tudi z drugimi.

Trener naj pri izvedbi vaje upošteva naslednje: ni napačnih odgovorov ali želja. Najpomembneje je, da udeleženci izražajo svoje lastne misli, ne pa tega, kar menijo, da pričakujejo drugi.

Dan v lepi prihodnosti – ustvarite okvir

Čestitamo! Zjutraj se zbudite v svojem domu v lepi prihodnosti (vi odločite, kako daleč v prihodnosti je ta trenutek). V tej lepi prihodnosti so se stvari odvijale bolj ali manj v skladu z vašimi željami, svet okoli vas pa se je razvil v pozitivno smer. Kaj to prihodnost naredi lepo?

1. Opišite okolje, v katerem se zbudite. Kakšen je vaš dom v lepi prihodnosti?
2. Katere čutne izkušnje doživite, ko se zbudite? Kaj slišite ali vonjate v svojem domu v lepi prihodnosti? Kaj občutite ali vidite?
3. Kje se nahaja vaš dom v lepi prihodnosti? Kaj vidite, ko pogledate skozi okno?
4. Zbudili ste se in se odpravljate nekam. Kam greste zjutraj v svoji dobri prihodnosti? Opišite svojo pot do tja. Katero prevozno sredstvo uporabljate?
5. Kaj so vrhunci vašega dneva v lepi prihodnosti? Opišite jih čim bolj podrobno.

3. Vaja:

Oblikovanje vizij prihodnosti

Trajanje: Trajanje je odvisno od ustvarjalne metode, ki jo skupina izbere za vizualizacijo svojih vizij prihodnosti. Priporočljivo je, da vaji namenite dovolj časa, da lahko mladi svoje ideje premišljeno razvijejo in jih ustrezno obdelajo.

Materiali: Odvisni so od ustvarjalne metode, ki jo skupina izbere za vizualizacijo svojih vizij prihodnosti.

Cilj: Ta vaja je nadaljevanje prejšnje vaje »Dan v lepi prihodnosti«. Njen cilj je, da se vizije in želje udeležencev za prihodnost s pomočjo ustvarjalnih in umetniških metod pretvorijo v konkretne, vidne rezultate. S tem, ko vizije postanejo vidne, se pri mladih okrepi zavedanje, da so njihove ideje o prihodnosti pomembne ter da si zaslužijo, da so slišane in prepoznane.

Izvedba:

To vajo lahko razdelimo na več spodbujevalnih usposabljanj, pri čemer lahko na primer polovico časa namenimo drugim vajam, drugo polovico pa delu na skupnem rezultatu. Mladi lahko na skupnem rezultatu delajo tudi med usposabljanji kot domačo nalogo.

Rezultat mora poudariti tudi, kako sodelovanje prispeva k razvoju različnih spretnosti in kompetenc mladih. Na primer, sodelovanje med mladimi lahko podpira razvoj socialnih veščin, preizkušanje novih stvari pa krepi njihovo kompetenčno identiteto, kar je podrobneje pojasnjeno v nadaljevanju tega vodnika.

Smernice za mlade pri načrtovanju skupnega rezultata:

- Zberite vizije, ustvarjene v vaji »Dan v lepi prihodnosti«.
- Razmislite in razpravljajte: kakšen bi bil svet, če bi bile vse vizije, ki so jih ustvarili udeleženci, uresničene? Katere pozitivne vidike lahko prepoznate? Katere morebitne izzive ali nevarnosti bi lahko pri tem nastale?
- Skupaj razmislite tudi, kako bi lahko te vizije konkretno uresničili, ter izberite metode, ki bi jih pri tem želeli uporabiti.

Mladi lahko uporabijo različne metode za vizualizacijo svojih vizij prihodnosti, odvisno od možnosti, ki jih ponuja okolje usmerjanja v prihodnost. Metode lahko vključujejo ročna dela, oblikovanje predmetov in druge praktične spretnosti, pa tudi slikanje, risanje ter digitalno umetnost, fotografijo, video posnetke ali kratke filme.

Priporočila so zgolj primeri, ki usmerjajo skupino, ta pa lahko izbere tudi druge ustvarjalne metode, ki jih zanimajo. Namen usmerjevalnega usposabljanja je spodbuditi mlade k preizkušanju novih pristopov ter zagotoviti, da lahko vsi sodelujejo v skupnem delu skladno s svojimi željami in zmožnostmi. Delo lahko temelji tudi na odgovornosti in etičnih načelih, na primer z uporabo recikliranih materialov.

Navodila za mlade, da začnejo ustvarjati skupni izdelek:

1. Ustvarite skupinsko delo, ki prikazuje prihodnji svet, v katerem je na nek način izražena vizija vsakega udeleženca.
2. Na koncu skupaj razmislite, kako želite, da bo vaše delo predstavljeno drugim. Kje bi ga lahko razstavili in kako bi ga lahko drugi doživeli? Na kakšen način bi lahko delo navdihnilo druge k razmišljanju o prihodnosti?
3. Razmislite o procesu tako v skupini kot posamezno: kakšna je bila izkušnja ustvarjanja skupinskega dela? Katere nove veščine ste pri tem razvili? Kakšna je bila vaša vloga v procesu?

Oblikovanje vizij je za udeležence v najboljšem primeru izpolnjujoča izkušnja, ki jim daje občutek dosežka. Po drugi strani pa je lahko ta vaja za mlade precej zahtevna, saj zahteva sposobnost sodelovanja in pogum, da svoje delo predstavijo drugim. Vloga trenerja med vajo je podpirati in spodbujati udeležence ter poskrbeti, da delo ne postane preveč obremenjujoče in da se mladi ne oddaljijo preveč od svoje cone udobja.

4. Vaja: Dve fotografiji

Trajanje: 1–2 uri

Materiali: Telefon ali fotoaparati.

Cilj: Ta vaja spodbuja mlade k razmišljanju o različnih prihodnjih možnostih ter o tem, kaj si želijo, da bi se v prihodnosti spremenilo in kaj bi želeli, da ostane enako.

Izvedba:

Mladi lahko to vajo opravijo kot samostojno domačo nalogo. Vaja lahko služi tudi kot razlog za odhod na prosto med spodbujevalnim usposabljanjem.

Navodila za mlade:

- Vsak udeleženec naredi dve fotografiji (npr. s svojim telefonom).
- Prva fotografija prikazuje (konkretno ali simbolično) nekaj, kar bi mladostnik želel spremeniti v svoji prihodnosti.
- Druga fotografija prikazuje (konkretno ali simbolično) nekaj, kar bi mladostnik želel, da v njegovi prihodnosti ostane enako, kot je zdaj.

Trener odloči, koliko časa je na voljo za fotografiranje, odvisno od situacije.

Naloga se lahko povzame na več načinov. Ena od možnosti je, da mladi predstavijo fotografije, ki so jih posneli, in pojasnijo miselni proces, ki je stal za njimi. Mentor lahko fotografije in razmisleke mladih kasneje uporabi tudi v drugih vajah. Če skupina spodbujevalnega usposabljanja želi, lahko pripravi manjšo razstavo fotografij ali jih uporabi kot izhodišče za skupinski umetniški projekt.

5. Vaja:

Kartice vrednot za podporo razpravam o prihodnosti

Trajanje: 30 minut–1,5 ure

Materiali: Za to vajo se lahko uporabi skoraj katerikoli niz kartic z vrednotami. Trenerji lahko na spletu zlahka najdejo različne možnosti.

Cilj: Spodbuditi udeležence k razmisleku o tem, katere stvari in vrednote so zanje pomembne ter kako se te odražajo v njihovem razmišljanju o prihodnosti.

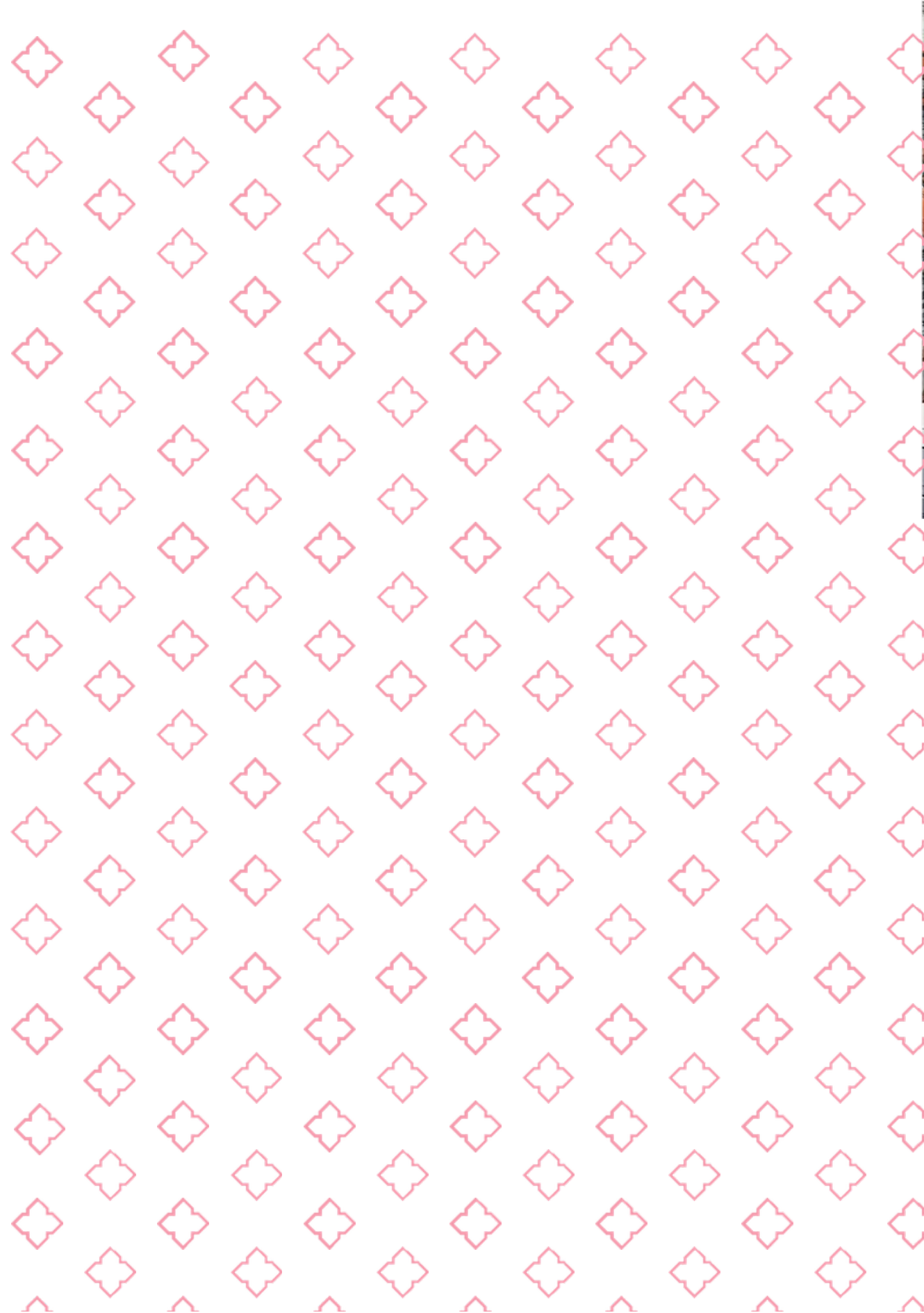
Izvedba:

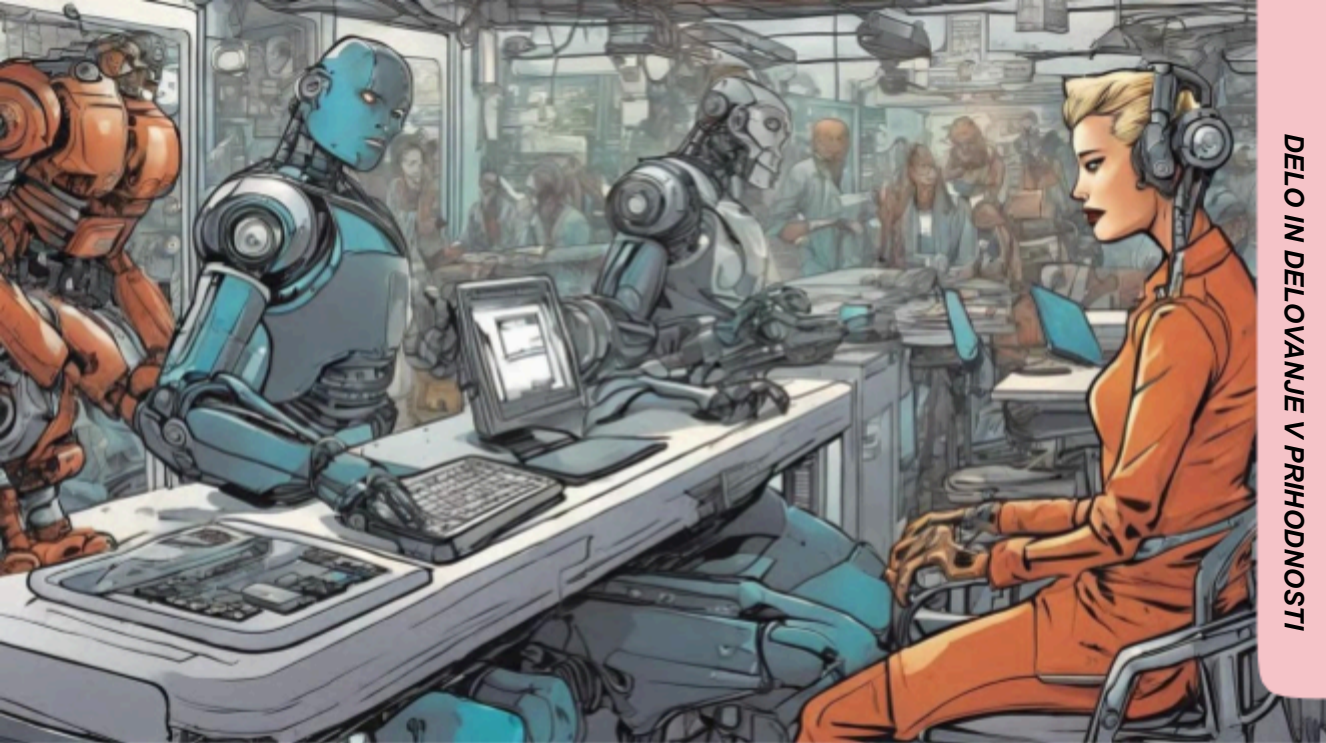
Stvari, ki so pomembne za mlade, lahko na primer prikažete s pomočjo kartic vrednot. Cilj je prepoznati čim več različnih vrednot, ki so pomembne za vsakega mladega človeka. Mladi lahko svoje misli delijo tudi v razpravi z drugimi.

Dobro je, da mentor na začetku naloge mladim poudari, da ni pravih ali napačnih odgovorov ter da njihove vrednote niso nujno enake vrednotam drugih. Pomembno je, da mladi prepoznajo in razmislijo o stvareh, ki so zanje osebno pomembne.

Navodila za mlade:

- Pozorno preberite kartice z vrednotami in razmislite, katere vrednote na karticah so za vas pomembne.
- Izberite na primer tri vrednote, ki so vam pomembne.
- Izberite vsaj eno vrednoto, ki vam ni posebej pomembna, in razmislite, zakaj jo doživljate kot manj pomembno.
- Razmislite, kako se vrednote, ki so vam pomembne, odražajo v vašem življenju in kako se odražajo v družbi. Bi morale biti bolj vidne?
- Predstavite izbrane vrednote svojemu partnerju, trenerju ali skupini. Pogovorite se o tem, kaj skupnega ste našli na karticah z vrednotami ter katere razlike ste opazili.

Naloga, dodeljena umetni inteligenci dreamstudio.ai: »V prihodnosti ljudje ne bodo opravljali plačanega dela, ampak večino dela bodo opravljali umetna inteligenca in roboti.«

DELO IN DELOVANJE V PRIHODNOSTI

Pri usmerjanju v prihodnost je mogoče na prihodnost gledati z različnih zornih kotov, odvisno od potreb in želja udeležencev. Eden od teh zornih kotov je lahko delovno življenje ter njegove možne spremembe, skupaj z z njim povezanimi upi in skrbmi. To je lahko zanimiva tema, na primer takrat, ko mladi razmišljajo o vstopu na trg dela ali o izbiri študijskega področja. V takih primerih je smiselno skupaj razmisliti o tem, kako bi se lahko delovno življenje razvijalo v prihodnosti in kakšno vlogo si mladi želijo imeti v njem.

Včasih je razmišljanje o delovnem življenju za mlade lahko tudi zastrašujoče, na primer kadar so negotovi glede izbire poklica ali ko se jim delo zdi oddaljen cilj. V takih primerih je smiselno razmisliti, ali je to temo sploh treba obravnavati v okviru usmerjevalnega usposabljanja.

Usmerjanje v prihodnost omogoča tudi poglobljen vpogled v značilnosti posameznega poklica, njegove prihodnje perspektive ter izobraževalne poti, povezane s tem področjem, kadar mladi za to pokažejo dovolj zanimanja. Po drugi strani pa je mogoče delovno življenje obravnavati tudi na bolj splošni ravni ter razmišljati o tem, kako bi se lahko v prihodnosti spreminjalo delovno življenje in družba kot celota.

Kako bi se lahko delovno življenje spremenilo, na primer zaradi tehnološkega razvoja? Katere spremembe bi bile zaželene in katere nezaželene? Kako bi se lahko megatrendi odražali v poklicih prihodnosti?

Vprašanja za refleksijo trenerja:

1. Kako si predstavljate svoje delo čez 10 let? V čem bi se razlikovalo od vašega sedanjega dela oziroma trenutnih načrtov in v čem bi ostalo podobno?
2. Katere sposobnosti, znanja in spretnosti že imate? Kako bi jih lahko uporabili pri soočanju s prihodnjimi spremembami?
3. Katera dodatna znanja in spretnosti bi vam lahko koristila pri vašem prihodnjem delu? Kako bi jih lahko pridobili?

1. Vaja: Kakšno bo delovno življenje v prihodnosti?

Trajanje: 30 minut–1,5 ure

Materiali: Seznam veščin, potrebnih za prihodnje delovno življenje.

Cilj: Mladim predstaviti veščine, ki bodo pomembne v prihodnosti, ter spodbuditi razpravo o tem, kako se bo spreminjalo delovno življenje, kakšne kompetence bodo vse bolj cenjene in kateri novi poklici bi se lahko pojavili v prihodnjih letih.

Izvedba:

Na začetku vaje naj trener mladim poudari, da spremembe v delovnem življenju ne nastanejo nenadoma, temveč so pogosto posledica širših družbenih, gospodarskih, tehnoloških in okoljskih trendov. Prav takšne spremembe lahko v prihodnosti vodijo do nastanka novih poklicev in oblik dela.

Kot gradivo za vajo lahko mentor uporabi katerokoli publikacijo, ki opisuje veščine, za katere se pričakuje, da bodo pomembne v prihodnosti. Primerne in aktualne sezname je mogoče najti tudi na spletu, na primer z iskanjem pojmov, kot so »najpomembnejše veščine za delovno življenje prihodnosti« ali »veščine prihodnosti«.

Pomembno se je zavedati, da se sezname prihodnjih kompetenc in veščin s časom spreminjajo ter temeljijo na napovedih in ocenah. V spodbujevalnem usposabljanju za prihodnost ti sezname niso mišljeni kot absolutna resnica ali ideal, temveč kot izhodišče za razmislek, izmenjavo mnenj in razpravo.

Med vajo je pomembno ustvariti prostor za odprto in sproščeno razpravo, v kateri lahko mladi izrazijo tudi svoje pomisleke, vprašanja in frustracije. Kaj na primer menijo o tem, da se zahteve na trgu dela in pričakovanja glede znanj ter veščin nenehno povečujejo? Kakšne občutke in razmisleke v njih vzbujata hitro spreminjajoči se svet ter vse večji poudarek na vseživljenjskem učenju?

Navodila za mlade:

- Preberite seznam veščin prihodnosti, pripravljen na podlagi različnih virov. Razmislite, kakšne misli in občutke vam vzbuja.
- Se vam glede na predstavljene veščine prihodnost dela zdi bolj privlačna ali bolj zastrašujoča? Zakaj?
- Kaj bi po vašem mnenju lahko naredilo prihodnje delovno življenje prijetnejše? Kaj bi ga lahko naredilo manj prijetnega? Kaj bi se lahko ohranilo in kaj bi se lahko spremenilo?
- Kakšne misli v vas vzbuja ideja vseživljenjskega učenja?
- Katere od navedenih veščin že imate ali jih vsaj deloma obvladate? Ne pozabite, da so pomembne tudi manjše spretnosti in izkušnje.

Naloga, dana umetni inteligenci dreamstudio.ai: »daljna prihodnost, igra, meteor«.

2. Vaja: Kakšna je vaša identiteta kompetenc?

Trajanje vaje: 30 minut–1,5 ure

Materiali: Seznam prihodnjih delovnih spretnosti.

Cilj: Ta vaja se osredotoča na prepoznavanje obstoječih spretnosti mladih in krepitev njihovega razumevanja lastne kompetenčne identitete. Nobeno znanje ali veščina ni nepomembna. Cilj vaje je z refleksijo okrepiti samozavest mladih ter jim pomagati pri načrtovanju prihodnosti, pripravi življenjepisa in razgovorov za zaposlitev. Hkrati jim pomaga razumeti, da se znanja in spretnosti pridobivajo skozi vse življenje in v različnih okoljih – tako v šoli kot tudi v prostem času, pri delu, v družini in skupnosti.

Izvedba:

Pred izvedbo vaje trener poudari, da se kompetenčna identiteta posameznika nenehno razvija. Mladi jo oblikujejo z razmislekom o kompetencah, ki so jih do zdaj že pridobili, ter o tem, kje so pridobili svoje znanje in spretnosti. Pomembno je tudi, da razmislijo, katere kompetence bi si želeli pridobiti v prihodnosti in na kakšen način jih lahko razvijejo.

Pridobljeno kompetenčno identiteto je mogoče kasneje ponovno pregledati. Med spodbujevalnim usposabljanjem za prihodnost jo je mogoče tudi dopolnjevati in spreminjati.

Navodila za mlade:

- Vzemite prazen list papirja in se nanj umestite, na primer z risbo ali zapisom svojega imena.
- Na list dodajte različna področja svojega življenja (npr. delo, študij, hobiji, tečaji, vojaška ali civilna služba, prostovoljno delo itd.).
- Premislite, kaj ste se na posameznih področjih naučili, in zapišite svoje ugotovitve. Ni številčnega cilja in ni zgornje meje.
- Poglejte v prihodnost: katere kompetence bi se želeli naučiti ali katere obstoječe kompetence bi želeli še naprej razvijati?

- Poleg tega razmislite sami ali skupaj z drugimi o situacijah ali okoljih, kjer bi lahko pridobili nova znanja. Katera dejanja bi bila potrebna za pridobitev teh znanj?
- Svoje delo predstavite mentorju ali drugim udeležencem.

Vaja je prilagoditev vaje za ugotavljanje kompetenc, razvite v okviru projekta OSATA. Izvirno gradivo je dostopno na spletni strani Sampo v sklopu Osaamismatka, ki združuje dejavnosti za razvoj kompetenčne in karijerne identitete ter načrtovanje prihodnosti in dela z lastnimi veščinami.

Vajo lahko najdete tudi na spletni strani:
<https://osaamismatkalla.fi/materiaalit/sampo-osaaminen>

Naloga, dodeljena umetni inteligenci dreamstudio.ai, je bila »delovno življenje v daljni prihodnosti, drugačne prihodnje veščine«.

KDO SEM, OD KJE PRIHAJAM IN KAM GREM

V prejšnjih vajah smo prihodnost raziskovali predvsem na splošni ravni, na primer z vidika družbe ali delovnega življenja. Na podlagi teh izkušenj mladim pogosto lažje začnejo razmišljati o prihodnosti na splošni ravni, šele nato pa jo postopoma povezujejo s svojim osebnim življenjem. Zlasti na začetku usmerjevanja v prihodnost je zato smiselno poudariti razpravo na bolj splošni ravni. Po drugi strani pa naj trener že kmalu usmeri mlade k razmisleku o prihodnosti skozi njihovo lastno situacijo in osebno perspektivo.

Dobra samozavest je izjemno pomembna pri razmišljanju o prihodnosti in o lastni vlogi v njej. Bolj ko mladi razumejo svoje sedanje prednosti in sposobnosti, lažje si predstavljajo svojo osebno prihodnost. Ko spoznajo, da so že razvili širok spekter veščin in pozitivnih lastnosti, se poveča njihova samozavest ter občutek varnosti glede prihodnosti. Njihove močne strani in spretnosti predstavljajo pomemben okvir za razmišljanje o prihodnosti na splošni ravni. Na primer, megatrende je mogoče obravnavati tudi z vidika priložnosti, ki jih lahko v prihodnjih letih ustvarijo v povezavi z lastnimi spretnostmi posameznika.

Dobra samozavest je povezana s pripravljenostjo na prihodnost, saj krepi odpornost mladih oziroma njihovo sposobnost prilagajanja različnim spremembam. Pri usmerjanju je smiselno poudariti, da obstajajo skoraj neskončne možnosti za prihodnost ter da se bodo mladi verjetno srečali tudi s spremembami, ki jih ni mogoče napovedati. Močna odpornost pomaga pri iskanju novih priložnosti v takšnih spremembah. Tudi prilagajanje nepričakovanim pojavom je lažje, če posameznik dobro razume sebe ter svoje sposobnosti. To omogoča, da v spremembah prepozna priložnosti, ne le groženj.

Vprašanja za refleksijo trenerja:

1. Katere so vaše močne strani? Kako vam lahko pomagajo pri prilagajanju na različne spremembe v prihodnosti?
2. Kako bi opisali svojo odpornost? Na katere spremembe se lahko zlahka prilagodite, katere pa vam predstavljajo večji izziv?
3. Kaj vam lahko pomaga, da se počutite bolje, kadar vam razmišljanje o prihodnosti ali večjih spremembah povzroča tesnobo?

1. Vaja: Prepoznavanje svojih močnih strani

Trajanje: 30 minut–1 ura

Materiali: Katerikoli komplet kartic z močmi. Trener lahko različne možnosti poišče na internetu.

Cilj: Razmisliti o svojih močnih straneh in premisliti, kako bi jih lahko uporabili v prihodnosti. Cilj je, da vsak mladostnik prepozna vsaj eno, po možnosti pa več svojih močnih strani.

Izvedba:

Mladi skupaj s trenerjem in drugimi udeleženci raziskujejo različne prednosti ter poskušajo prepoznati svoje lastne. V podporo pri tem lahko uporabijo komplet kartic z močnimi stranmi ali različne sezname prednosti, ki jih je mogoče prilagoditi mladim.

Navodila za mlade:

- Izberite eno ali več prednosti s kartic.
- Razmislite, kako se izbrane prednosti odražajo v vašem življenju.
- Premislite tudi, kako bi lahko te prednosti uporabili na primer pri delu ali študiju.
- Nato izberite eno ali več prednosti iz kompleta kart, ki bi jih želeli še razviti.
- Z drugimi se pogovorite o tem, kako in kje lahko te prednosti pridobite ali razvijete.

Vloga trenerja pri tej vaji je spodbujati udeležence ter z njimi aktivno sodelovati v razpravi. Včasih lahko iskanje že ene same prednosti traja dlje časa in je za mlade zahtevno. Če se udeleženci med seboj poznajo, jim lahko trener v razpravi predlaga tudi nekatere prednosti, ki jih je opazil pri njih.

2. Vaja:

Pustolovske dejavnosti kot način za spodbujanje prihodnjih veščin

Trajanje: To je odvisno od narave pustolovske dejavnosti, ki jo izbere skupina. Priporočljivo je, da se vaji nameni dovolj časa, da se mladi lahko ustrezno vživijo v pustolovsko izkušnjo. Trajanje dejavnosti se lahko giblje od nekaj ur do več dni, odvisno od ciljev in razpoložljivih virov.

Materiali: Odvisno od narave pustolovske dejavnosti, ki jo izbere skupina.

Cilj: Cilj te vaje je okrepiti samostojnost udeležencev ter jim omogočiti izkušnjo preizkušanja sebe in doseganja uspeha. Preizkušanje novih stvari v novem okolju navdihuje, krepi samozavest mladih in podpira razvoj njihove kompetenčne identitete.

Izvedba:

Ta vaja združuje usmerjanje v prihodnost z avanturističnimi in izkustvenimi učnimi dejavnostmi. Mlade lahko na primer peljete na pohod, izlet s kanujem ali kolesarjenje.

Aktivnost je lahko tudi krajša, na primer nekaj ur peke klobas ob bližnjem ognjišču. Pomembno je, da udeleženci zapustijo svoje znano vsakdanje okolje ter da jim trener prepusti odgovornost za oblikovanje idej za aktivnosti, njihovo načrtovanje in izvedbo v praksi.

Naloga trenerja je spodbujati udeležence, jim podajati povratne informacije ter podpirati doseganje ciljev skupine. Poleg samorefleksije in skupinske refleksije, ki sta značilni za pustolovsko učenje, se lahko za podporo refleksiji uporabijo tudi vprašanja in naloge, ki se nanašajo na prihodnja prepričanja in veščine.

Pri pripravi na pustolovsko dejavnost lahko z mladimi izvedete ogrevalne naloge iz tega priročnika ali pa razmislite, kako se načrtovana pustolovščina povezuje z njihovo pripravljenostjo na prihodnost, samozavestjo in odpornostjo. V pomoč vam je lahko tudi vprašalnik za oceno pripravljenosti na prihodnost.

Primeri vprašanj za razmislek za udeležence med aktivnostjo:

Identiteta kompetenc: Katera nova spoznanja ste pridobili o svojih kompetencah? Upoštevajte, da so pomembne tudi majhne stvari.

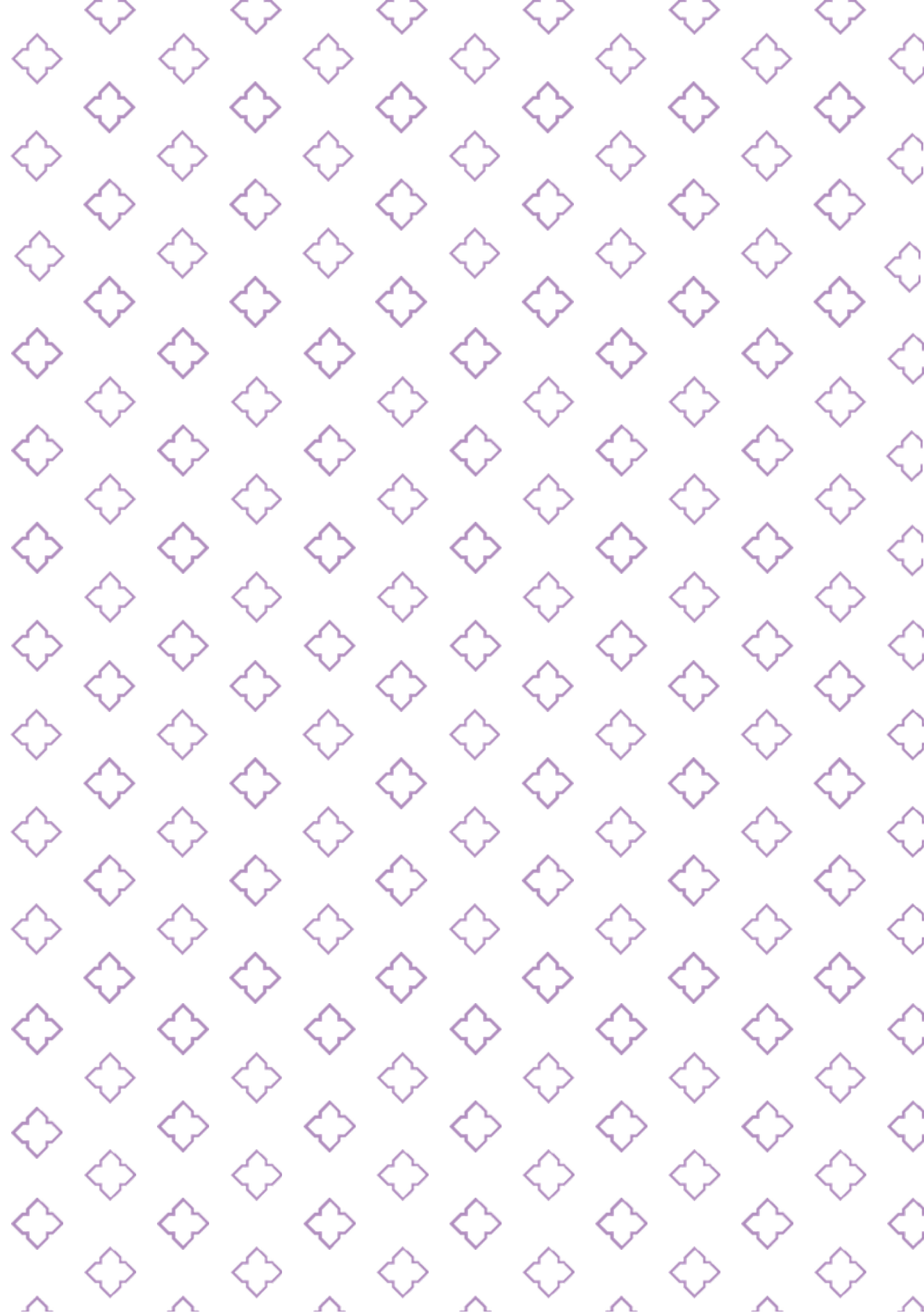
Vrednote: Katere stvari in vrednote so vam pomembne? Kako so se odražale med vašo pustolovščino?

Odpornost: S kakšnimi težkimi ali presenetljivimi situacijami ste se srečali med pustolovščino? Kako ste se z njimi spopadli?

Samoučinkovitost: Katere uspehe ste doživeli? Katere močne strani ste opazili pri sebi? Katere pri drugih udeležencih? Kaj ste med pustolovščino izvedeli o sebi in drugih?

Opomba! Trener mora aktivno spremljati aktivnost in biti pozoren na različne prednosti udeležencev.

Številne vaje iz tega priročnika je mogoče enostavno izvajati na prostem, v naravi ali drugem okolju. Vendar pa mora trener upoštevati fizične in psihične obremenitve pustolovskih dejavnosti. Pri utrujeni ali lačni skupini je bolje, da se osredotoči na sedanji trenutek kot na prihodnost.

Naloga, dodeljena umetni inteligenci Wepik: „neverjetno prihodnje gozdno pustolovsko potovanje.“

KAJ JE BILO POTOVANJE IN KAKO SE BO NADALJEVALO?

Glede na situacijo udeležencev in obravnavane vsebine se lahko trajanje usmerjanja v prihodnost precej razlikuje. Na primer v mladinskih službah, kjer so programi krajši, lahko vključuje le nekaj srečanj, na katerih trener izbere nekaj ustreznih vaj iz tega vodnika. Po drugi strani pa lahko v mladinskih delavnicah ali podobnih dolgoročnih programih usposabljanje traja več mesecev. Pred začetkom je naloga trenerja, da načrtuje celoten proces tako, da ga je mogoče izvesti v razpoložljivem času.

Pomembno je, da ima vsaka seja spodbujevalnega usposabljanja jasen začetek in konec. Tako je mogoče spremljati, kako so mladi napredovali v dogovorjenem obdobju usposabljanja. Ob koncu usmerjanja v prihodnost lahko trener z mladimi pregleda, v kolikšni meri so bili doseženi zastavljeni cilji, ter razmisli tudi o nadaljnjih korakih po zaključku procesa. Seveda je mogoče usposabljanje nadaljevati z novim ciklom, če se to izkaže za smiselno rešitev.

Na naslednjih straneh najdete vaje in praktične nasvete, ki vam bodo pomagali povzeti proces usmerjanja na koncu. Na voljo je tudi seznam vprašanj, ki jih lahko uporabite za razpravo z mladimi ter za razmislek o mislih in spoznanjih, ki so se pojavili med procesom.

Vprašanja za refleksijo trenerja:

1. Kakšna so bila vaša pričakovanja pred usmerjanjem za prihodnost? So se izpolnila? Vas je med usmerjanjem kaj presenetilo?
2. Kako je usmerjanje vplivalo na vaše razmišljanje o prihodnosti? Ali je prišlo do kakšnih sprememb?
3. Ali bi lahko kaj iz tega usmerjanja uporabili pri svojem nadaljnjem delu ali v prihodnjih situacijah?

1. Merjenje pripravljenosti na prihodnost

Trajanje: 30 minut–2 uri

Materiali: Vprašalnik za merjenje pripravljenosti na prihodnost. Obrazec lahko brezplačno prenesete s strani: julkaisut.xamk.fi/materiaali/tulevaisuusvalmennus.

Cilj: Na koncu spodbujevalnega usposabljanja je namen ugotoviti, kako mladi razmišljajo o prihodnosti in kako so pripravljeni na prihodnost.

Izvedba:

Za prvo vajo usmerjanja v prihodnost je bil predlagan vprašalnik za merjenje pripravljenosti na prihodnost. Isti obrazec je uporaben tudi na koncu usmerjanja v prihodnost. Mlade lahko prosite, da obrazec izpolnijo kot domačo nalogo pred zadnjim srečanjem, lahko pa ga izpolnite tudi skupaj med zadnjo sejo usmerjanja v prihodnost. Obrazec lahko uporabite za pregled celotnega procesa usmerjanja ter za poudarjanje misli in spoznanj o prihodnosti, ki so se pojavili med njim.

Če so udeleženci obrazec izpolnili tudi na začetku usmerjanja v prihodnost, je smiselno primerjati začetne in končne rezultate ter razpravljati o spremembah, ki so se zgodile med procesom. Ali se je pripravljenost mladih na prihodnost izboljšala? Katere misli jim sprožajo vprašanja v obrazcu? Ali obstajajo področja njihove pripravljenosti na prihodnost, ki jih je treba še naprej razvijati tudi po zaključku usmerjanja? Katere praktične korake bi lahko pri tem uporabili?

To fazo razmisleka je mogoče v praksi izvesti na več različnih načinov, pri čemer je ustrezna metoda vedno odvisna od situacije in udeležencev. Razmislek o idejah in spoznanjih, ki so se pojavila, je ključen del coachinga, zato mu je smiselno nameniti dovolj časa.

2. Naslednji koraki na poti v prihodnost

Trajanje vaje: 30 minut–1,5 ure

Materiali: Materiali za zapisovanje (list/ notesnik in svinčnik).

Cilj: Izvesti zaključni razgovor z vsakim mladostnikom ter ga podpreti pri zaključku spodbujevalnega usposabljanja. Hkrati jim omogočiti, da podajo povratne informacije ter razpravljajo o naslednjih korakih po zaključku usmerjanja.

Izvedba:

Zaključni pogovor je dobra priložnost, da mladostniku predstavite dosežene rezultate in skupaj razpravljate o naslednjih korakih. Zaključni pogovor se lahko izvede individualno z vsakim mladostnikom ali kot skupinska razprava, kjer se lahko mladostniki medsebojno podpirajo. Trener lahko pristopa tudi kombinira.

Spodaj so navedeni primeri vprašanj, ki jih trener lahko uporabi kot okvir za zaključno razpravo ali pogovor.

1. Kakšna so bila pričakovanja mladih pred začetkom usmerjanja?
2. Kako so bila ta pričakovanja izpolnjena? So se med usmerjanjem spremenila?
3. Kaj je bilo med usmerjanjem najboljše?
4. Kaj je bilo najmanj prijetno pri usmerjanju v prihodnost? Kaj bi bilo treba narediti drugače?
5. Kateri so na primer trije najpomembnejši rezultati sodelovanja pri usmerjanju?
6. Ali so bile kakšne pomembne perspektive ali vprašanja, ki niso bila obravnavana v okviru usmerjanja?
7. Ali je pri usmerjanju kaj ostalo nedokončano? Kako lahko po njem nadaljujete z delom?
8. Kateri so najpomembnejši konkretni koraki za doseg želene prihodnosti po usmerjanju?
9. Katere konkretne ukrepe nameravajo mladi sprejeti za svojo prihodnost?

ZAKLJUČEK

Ko je usmerjanje v prihodnost končano, je čas za povzetek procesa in oblikovanje zaključkov. To je pomembna faza usmerjanja tako za mlade kot za trenerja. Ta lahko iz zaključnih pogovorov z udeleženci pridobi dragocene povratne informacije o svojem delu. Kaj so udeleženci ocenili kot posebej dobro? Je bilo kaj, kar bi bilo treba narediti drugače? Na kaj je treba posebej paziti pri načrtovanju naslednje seje usmerjanja v prihodnost?

Te povratne informacije in perspektive, ki jih izpostavijo mladi, je smiselno uporabiti pri nadaljnjih skupinskih ali individualnih usmerjenjih v prihodnost. Priporočljivo je tudi, da za povratne informacije o procesu usmerjanja zaprosite druge strokovnjake, ki delajo z mladimi. Ti lahko pogosto prispevajo koristne opažanja in ideje, ki jih mladi sami morda niso izpostavili.

Zahvaljujemo se vam za odločitev, da boste v svojem delu uporabili ta program usmerjanja v prihodnost. Upamo, da je bila ta izkušnja plodna tako za vas kot za mlade, ki so sodelovali. Hkrati upamo, da ste v programu usmerjanja v prihodnost našli orodja, ki jih lahko trajno vključite v svoje svetovalno delo. Vam in mladim želimo vse dobro pri nadaljnjem raziskovanju vznemirljivih in nepredvidljivih možnosti prihodnosti!

Antti Rantaniva in Ville Eerikäinen

Juvenia Center za raziskave in razvoj mladih
Univerza za uporabne znanosti jugovzhodne Finske

PRIPOROČILA ZA BRANJE

Ta priporočila za branje bodo trenerjem pomagala nadaljevati raziskovanje teme prihodnosti.

Branje teh priporočil nikakor ni pogoj za izvedbo programa usmerjanje v prihodnost, vendar bo gradivo zagotovo ponudilo veliko idej, ki jih je mogoče uporabiti pri treniranju mladih.

Lahden Diakonialaitos: Trening za prihodnost. Na voljo na: <https://dila.fi/tyollisyyspalvelut-ja-koulutus-tulevaisuusvalmentaja/> [23.4.2024].

Dufva M. & Rekola, S. 2023. Megatrend Review 2023. Razumevanje v času negotovosti. Sitra Reports 224. Na voljo na: https://media.sitra.fi/app/uploads/2023/01/sitra_megatrendit-2023_ymmarrysta-yllatysten-ai-k aan.pdf [23.4.2024].

Sitra: Slovar prihodnosti. Na voljo na: <https://www.sitra.fi/tulevaisuus-sanasto/> [23.4.2024].

Linturi, R. & Kuusi, O. 2018. 100 novih priložnosti Finske 2018–2037. Radikalna tehnologija, ki spreminja delovanje družbe. Publikacija parlamentarnega odbora za prihodnost 1/2018. Na voljo na: <https://www.eduskunta.fi/pdf> [23.4.2024].

Fundacija za otroke in mladino: Šola prihodnosti. Na voljo na: <https://www.nuori.fi/toiminta/tulevaisuuskoulu/> [23.4.2024].

Center za raziskave prihodnosti Univerze v Turkuju: Smernice, vaje in gradivo za prihodnost. Na voljo na: <https://tulevaisuusohjaus.fi/> [23.4.2024].

Aalto, H-K., Heikkilä, K., Keski-Pukkila, P., Mäki, M. & Pöllänen, M. (ur.) 2022. Uvod v študije prihodnosti – temelji in metode. Center za prihodnostne študije, Univerza v Turkuju. Na voljo na: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-249-563-1> [23.4.2024].

VIRI

Cederlöf, P. 2017. Etos, ljudje in etika – perspektive mladinskega dela in mladinskega dela. V Hoikkala, Kuivakangas, J. (ur.) Čigavo mladinsko delo? Področja in priložnosti v skupnostni pedagogiki. Helsinki: 42,

Hu-manistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja
Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196, 52–74.

Haapala, A. (ur.) 2002. Izobraževanje v prihodnosti. PS-kustannus, Jyväskylä.

Huizinga, J. 1984. Homo Ludens: Študija igralnega elementa v kulturi.
Helsinki: WSOY.

Kiilakoski, T. (ur.) 2022. Trajnostno delovanje. Barometer mladih 2021. Mladinski svet Val-tion, Združenje za raziskovanje mladih/Mreža za raziskovanje mladih. Dokument v formatu PDF. Na voljo na: <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2022/03/nuorisobarometri-2021-web.pdf> [dostopno 18. oktobra 2023].

Evry Foundation for Children and Young People. 2022. „Hopeful and frightening“ – Poročilo o prepričanjih mladih o prihodnosti 2022. na: Publikacija v formatu PDF na voljo na: <https://wor-dpress.nuori.fi/wp-content/uploads/2022/07/Selvitys-tulevaisuuskos-ta-2022.pdf> [dostopno 18. oktobra 2023].

Ollila, J., Hujala, T. Spretnosti prihodnosti in učenje prihodnosti. V: Aalto, H-K., Heikkilä, K., Keski-Pukkila, P., Mäki, M. & Pöllänen, M. (ur.) 2022. Uvod v študije prihodnosti – Osnove in metode. Center za raziskave prihodnosti, Univerza v Tukuju. Na voljo na: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-249-563-1> [dostopno 23. oktobra 2023].

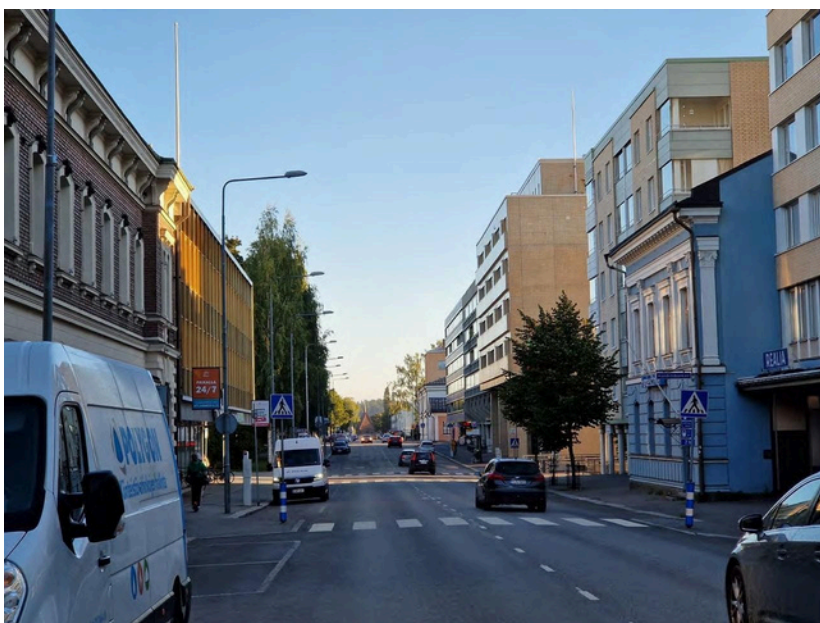
Sitra 2024a. Prihodnji slovar: Megatrend. Na voljo na: <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/megatrendi/> [dostopno 19. februarja 2024].

Sitra 2024b. Slovar prihodnosti: Odpornost. Na voljo na: <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/resilienssi/> [dostopno 19. februarja 2024].

PRILOGA

Porrassalmenkatu, Mikkeli 1908. M. L. Carstens, 1908. Muzejski odbor, Zbirka zgodovinskih slik, Zbirka M. L. Carstens.
<https://www.fin-na.fi/Record/museovirasto.602C8956C536C414F0C6856CA44266F7?-sid=4667582343>

Porrassalmenkatu, Mikkeli 2022. Ville Eerikäinen, 2022. Slika lahko prenesete s spletne strani publikacije julkaisut.xamk.fi/materiaali/tulevaisuusvalmennus.

Črno-bela urejena mestna pokrajina: Ville Eerikäinen, 2022. Slika lahko prenesete s spletne strani publikacije na naslovu julkaisut.xamk.fi/materiaali/tulevaisuus-valmennus.

Kako naj z mladimi govorimo o prihodnosti? In kako lahko okrepimo njihovo razmišljanje o prihodnosti ter zaupanje vanjo? Usmerjanje v prihodnost, predstavljeno v tem vodniku, ponuja odgovore in praktične pristope k tem in drugim vprašanjem. Gre za celovit program usmerjanja, ki vključuje skupinsko in individualno delo, se osredotoča na prihodnost ter jo raziskuje tako s splošnega kot z osebnega vidika.

julkaisut.xamk.fi/materiaali/tulevaisuusvalmennus